

Hogeschool Rotterdam

HBO-Bachelor Opleiding voor Logopedie

Beperkte opleidingsbeoordeling

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande hbo-bacheloropleiding voor Logopedie van Hogeschool Rotterdam. De beoordeling is uitgevoerd door een visitatiepanel dat door NQA in opdracht van Hogeschool Rotterdam is samengesteld. Het panel is in overleg met de opleiding samengesteld en is voorafgaand aan de visitatie goedgekeurd door de NVAO.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Het is opgesteld conform het *Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling* van de NVAO (6 december 2010) en het *NQA Protocol 2011 voor de beperkte opleidingsbeoordeling*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 22 en 23 september 2011.

Het visitatiepanel bestond uit:

mevrouw drs. L. van den Engel-Hoek (voorzitter, domeindeskundige)

mevrouw drs. M.A. Keulen (domeindeskundige)

mevrouw drs. M.T.J.A. Embrechts (domeindeskundige)

mevrouw H.R. Haasjes (studentlid)

De heer drs. L.S. van der Veen, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

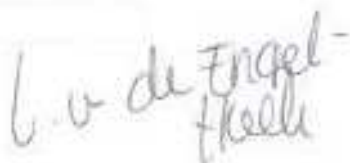
Bij de aanvraag werd door de instelling een kritische reflectie aangeboden die naar vorm en inhoud voldeed aan de eisen van het desbetreffende beoordelingskader van de NVAO en aan de eisen van het *NQA Protocol 2011*.

Het panel heeft de kritische reflectie bestudeerd en een bezoek aan de opleiding gebracht. De kritische reflectie en alle overige (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie hebben het visitatiepanel in staat gesteld om tot een weloverwogen oordeel te komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Utrecht, 8 december 2011

Panelvoorzitter

drs. L. van den Engel-Hoek

Panelsecretaris

drs. L.S. van der Veen

Samenvatting

Het visitatiepanel concludeert op basis van de visitatie dat de hbo-bacheloropleiding Logopedie van Hogeschool Rotterdam onderwijs van voldoende kwaliteit verzorgt. Het panel beoordeelt de opleiding als **voldoende**.

Beoogde eindkwalificaties

De opleiding leidt haar studenten op tot logopedist in het onderwijs, in de intramurale gezondheidszorg en als vrijgevestigd beroepsbeoefenaar. Als logopedist adviseren en behandelen zij kinderen en volwassenen met stoornissen op vijf vakgebieden: stem, spraak, taal, gehoor en eten/drinken. Na afronding van de opleiding beschikken zij over negen competenties in drie gebieden: preventie, zorg, training en advies; organisatie; en beroep. De opleiding sluit hiermee aan bij het competentieprofiel, dat het landelijk Studierichtingsleidersoverleg Logopedie heeft opgesteld op basis van het beroepsprofiel van de Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie en van de wet BIG (Beroepen in de Gezondheidszorg). De studenten werken aan 26 beroepsproducten die landelijk zijn vastgesteld in samenwerking met het beroepenveld en de beroepsvereniging. De competenties sluiten blijkens het landelijk competentieprofiel aan bij de Dublin descriptoren. De opleiding heeft als eerste opleiding Logopedie in Nederland een Body of Knowledge and Skills opgesteld, die aansluit op Europese standaarden op dit gebied. Het panel komt tot het oordeel **goed** op standaard 1.

Onderwijsleeromgeving

Het onderwijsprogramma bestaat uit vier studiejaren die elk zijn verdeeld in vier kwartalen van tien weken. In de eerste twee jaren staan alle logopedische stoornisgebieden op het programma en alle doelgroepen, van jong naar oud. Binnen probleemgestuurd onderwijs (PGO) werken studenten met casuïstiek, die is gerelateerd aan een stoornisgebied en die is gekoppeld aan de beroepspraktijk. Daarnaast werken studenten aan projecten. In het derde jaar is het onderwijs opgebouwd rond de werkvelden intramurale zorg, onderwijs, vrije vestiging. Daaraan worden de logopedische stoornisgebieden gekoppeld. De casuïstiek is complex en volgt de fasen van het logopedisch methodisch handelen. In dit jaar doen de studenten hun hoofdstage 1. Gedurende het eerste half jaar van het vierde studiejaar volgen de studenten een minor. Het laatste half jaar vormt de afstudeerfase, waarbinnen de studenten onder meer hun hoofdstage 2 doen.

Het panel vindt dat het programma de studenten goede mogelijkheden biedt om zich de kennis en vaardigheden op het gebied van de logopedie eigen te maken. Kennis wordt aangeboden in de kennisgestuurde lijn, door middel van PGO, de ondersteunende cursussen, de theorie bij de werkveldthema's en casuïstiek. Werkvormen zijn hoor- en werkcolleges. Studenten krijgen een behoorlijke theoretische basis mee aan de hand van goede en actuele literatuur. Het panel beveelt de opleiding wel aan meer Engelstalige literatuur op het programma te zetten.

Onderzoeksvaardigheden maken onderdeel uit van het onderwijs. Studenten leren het verband tussen theorie en logopedisch handelen te verantwoorden. Het panel herkent in het programma een voortdurende aandacht voor het klinisch redeneren. Studenten leren goed te

reflecteren en leren hun handelen te verantwoorden. Het panel adviseert de opleiding het evidence based handelen in het curriculum te verduidelijken.

In de praktijkgestuurde lijn verwerven studenten vaardigheden via skills-onderwijs, beroepsproducten, projectonderwijs en stages. Studenten volgen in alle studiejaren stages, waarbij de complexiteit in de behandelproblematiek toeneemt. De studentgestuurde lijn bestaat uit keuzeonderwijs, studieloopbaancoaching en minoren.

Bij de start van de opleiding krijgen studenten een logopedische screening. In het eerste jaar kunnen studenten eventuele tekorten wegwerken. Tijdens de studie worden de studenten begeleid door een studieloopbaancoach. Studenten houden een digitaal ontwikkelingsgericht portfolio bij en stellen een persoonlijk ontwikkelingsplan op. Eerstejaars studenten worden bovendien begeleid door peercoaches, tweedejaars studenten.

De opleiding kiest voor competentiegericht onderwijs en heeft als uitgangspunt het principe van constructivistisch leren. Het panel vindt dat de opleiding haar didactisch concept goed heeft uitgewerkt en dat ze gebruik maakt van een goede mix van werkvormen, die passen bij de doelen en de inhoud van het onderwijs.

Studenten hebben in de eerste jaren ongeveer 5 uur per dag les. Het panel heeft de indruk dat studenten veel tijd besteden aan de studie. Studenten vinden dat de studielast beter gespreid kan worden. Ook maken zij melding van regelmatige organisatorische problemen. De docenten die het onderwijs verzorgen beschikken over goede vakinhoudelijke en didactische kennis en vaardigheden en zijn goed op de hoogte van de beroepspraktijk. Er is een goede spreiding over de drie werkgebieden.

De opleiding kan gebruik maken van goede voorzieningen. Zo zijn er skillsruimten, zoals een ruimte met audiometriebalies, en is er een aparte uitleenbalie voor test- en therapiematerialen.

Het panel komt tot de slotsom dat er in voldoende mate sprake is van een samenhangende onderwijsleeromgeving, die studenten in staat stelt de beoogde eindkwalificaties te bereiken. Het panel beoordeelt standaard 2 met een **voldoende**.

Toetsing en gerealiseerde resultaten

Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een goed systeem van toetsing. De toetsinstrumenten zijn goed en zorgvuldig gekozen en sluiten aan op het onderwijs. De kennis en de vaardigheden worden goed getoetst. In de kennisgestuurde leerlijn wordt kennis getoetst door schriftelijke meerkeuzetoetsen en open vragen-toetsen en door beroepsproducten. In de praktijkgestuurde leerlijn worden beroepsspecifieke competenties getoetst door portfolio assessments en performance assessments. In alle praktijktoetsen worden studenten bevraagd over hun werkwijze (klinisch redeneren). In de stages worden beroepsspecifieke competenties in realistische praktijksituaties beoordeeld. In de studentgestuurde leerlijn, de studieloopbaancoaching, nemen studenten hun producten op in hun (ontwikkelings)portfolio. Dit is gericht op zelfreflectie en op professionele en persoonlijke ontwikkeling. De beoordeling is naar de mening van het panel correct en inzichtelijk. De beoordeling van de ICF-beheersingsniveaus (International Classification of Functioning, Disability and Health) en de feedback daarop is echter niet altijd duidelijk. De opleiding gebruikt duidelijke procedures en instrumenten om de kwaliteit van de toetsen te waarborgen.

Het eindniveau wordt in de afstudeerfase op een zinvolle manier vastgesteld en wordt adequaat beoordeeld. De afstudeerfase bestaat uit de afstudeerstage, het schrijven van een artikel en een kennistoets over alle stoornisgebieden. Studenten nemen in het eindportfolio 18 documenten op als bewijs dat zij de competenties beheersen, voor elke competentie twee. Dit vormt de basis voor het afstudeergesprek. Het panel stelt vast dat de studenten van de opleiding de beoogde eindkwalificaties realiseren. Alle afgestudeerden waarvan het panel de dossiers heeft ingezien voldoen aan het hbo-bachelorniveau. Het panel maakt daarbij de kanttekening, dat het niveau van de artikelen verbetering behoeft. Het panel komt tot de conclusie dat de opleiding over een adequaat systeem van toetsing beschikt en dat de beoogde eindkwalificaties in voldoende mate worden gerealiseerd. Het panel beoordeelt standaard 3 met een **voldoende**.

Aangezien het panel standaard 1 als goed en standaarden 2 en 3 als voldoende beoordeelt, is het eindoordeel over de opleiding **voldoende**.

Inhoudsopgave

1	Basisgegevens van de opleiding	11
2	Beoordeling	17
	Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties	17
	Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	19
	Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten	26
3	Eindoordeel over de opleiding	31
4	Aanbevelingen	33
5	Bijlagen	35
	Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding	37
	Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma	39
	Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris	47
	Bijlage 4: Bezoekprogramma	51
	Bijlage 5: Bestudeerde documenten	55
	Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken	59
	Bijlage 7: Verklaring van correctheid en volledigheid	61

1 Basisgegevens van de opleiding

Administratieve gegevens van de opleiding

1. Naam opleiding in CROHO	Opleiding voor Logopedie
2. Registratienummer opleiding in CROHO	34578
3. Oriëntatie en niveau	Hbo-bachelor
4. Aantal studiepunten	240 EC
5. Variant(en)	Voltijd
6. Locatie(s)	Rotterdam
7. Jaar vorige visitatie en datum besluit NVAO	Vorige visitatie: 19-20 september 2005 Besluit NVAO: 17 maart 2006

Administratieve gegevens van de instelling

8. Naam instelling	Hogeschool Rotterdam
9. Status instelling	Bekostigd
10. Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg	Nog onbekend, instellingstoets in 2013

Inhoudelijke informatie over de opleiding

11. Inhoudelijk profiel opleiding

In het curriculum van de opleiding logopedie zijn de verschillende elementen van het competentiegericht leren (kennis, vaardigheden en attitude in beroepscontext) en van de congruentiegedachte opgenomen.

Elke leerlijn, kennisgestuurd, praktijkgestuurd en studentgestuurd onderwijs is in het curriculum aanwezig en er is samenhang tussen de verschillende leerlijnen. Concepten en vaardigheden uit de kennisgestuurde lijn ondersteunen het aanpakken van praktijkproblemen in het onderwijs van de praktijkgestuurde lijn. Naarmate de studie vordert, veranderen de verhoudingen waarin de leerlijnen voorkomen.

De Boks staat centraal in de kennisgestuurde leerlijn. In de praktijkgestuurde leerlijn is de praktijk zelf het uitgangspunt voor het leerproces. Studenten maken kennis met de beroepspraktijk en leren reële beroepsvraagstukken aan te pakken. Waar mogelijk zijn bij de praktijkgestuurde leerlijn opdrachtgevers uit de werkelijke beroepspraktijk betrokken (HR, 2010).

12. Beoogd werkveld alumni

Afgestudeerde logopedisten kunnen werkzaam zijn in verschillende werkgebieden. Uit een onderzoek naar de arbeidsmarktbehoefte aan logopedisten (Van Amelsfoort et al, 2009) blijkt dat de arbeidsmarkt voor logopedisten wordt gevormd door de intramurale

gezondheidszorg, het onderwijs en vrije vestigingen. Binnen de branche van intramurale gezondheidszorg zijn logopedisten werkzaam in ziekenhuizen, verpleeghuizen, revalidatiecentra, audiologische centra, instellingen voor de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking en psychiatrische instellingen. Binnen het onderwijs zijn logopedisten werkzaam bij scholen voor (speciaal) onderwijs, orthopedagogische didactische centra, gemeentelijke gezondheidsdienst en onderwijsbegeleidingsdienst, basis- en volwasseneneducatie en centra voor jeugd en gezin. Een klein deel van de logopedisten is werkzaam in het bedrijfsleven bij communicatie- en presentatiebureaus en in het amusementsbedrijf bij theater of schouwburg. Een groot deel van de logopedisten is werkzaam in een eigen praktijk of maatschap, al dan niet in een gezondheidscentrum.

13. Plaats opleiding in organisatie-structuur hogeschool

Op hogeschoolniveau zijn er negen centrale diensten, die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van het hogeschoolbrede beleid op het gebied van bijvoorbeeld personeel, ict en huisvesting en ondersteuning van de instituten. De instituten en diensten zijn binnen de door het College van Bestuur vastgestelde kaders autonoom en resultaatverantwoordelijk. Sturing vindt plaats door een vierjarige cyclus van strategische beleidsvorming en door een jaarlijkse planning-en controlcyclus. Het College wordt bij de kwaliteitszorg en kwaliteitsbewaking bijgestaan door het bureau Auditing, Monitoring & Control (AMC). De opleiding Logopedie maakt deel uit van het Instituut voor Gezondheidszorg (IvG) en wordt aangeboden als voltijd opleiding die opleidt tot de graad Bachelor of Health.

14. Belangrijkste wijzigingen in de opleiding sinds de vorige visitatie

Facetten accreditatiekader	Opmerkingen uit besluit NVAO	Opmerkingen NQA uit rapportage	Veranderingen
1. Doelstelling van de opleiding			
2. Programma	De instroom voldoet nog niet aan de nagestreefde afspiegeling van de studentenpopulatie in de regio. Praktijk wijst uit dat internationale stages niet eenvoudig te realiseren zijn.	De studenten zijn ontevreden over de wijze van schriftelijke feedback en de informatievoorziening rondom de cijfers en daarnaast ook over de spreiding van de toetsen in hun studiejaar (2 ^e jaar).	Geen specifieke acties ondernomen, omdat gebleken is dat de opleiding logopedie vanwege het talige karakter voor studenten met een internationale achtergrond moeilijk haalbaar is. Gelukkig zijn er wel studenten met een internationale achtergrond die de uitdaging wel aandurven en de opleiding ook met succes afronden. Aantal studenten dat een internationale stage volgt is uitgebreid.

			<p>Er zijn structureel inzage momenten ingevoerd, er wordt gewerkt met toetsmatrijzen en antwoordmodellen en ook de spreiding is aangepakt.</p> <p>SLC is structureel ingeroosterd, er zijn handleidingen beschikbaar en iedere student heeft SLC-gesprekken gedurende ieder studiejaar.</p>
3. Inzet personeel	De hoge werklast is bekend bij het management en maatregelen worden genomen om de werkdruk te verminderen.	De systematiek t.a.v. de gesprekscyclus moet zich in de praktijk bewijzen. Het panel heeft vastgesteld dat scholingstijd door de werklast onder druk stond en dat het management actie ondernomen heeft.	Door wisselend management de afgelopen 3 jaar heeft de systematiek van de gesprekscyclus de afgelopen drie jaar niet het gewenste effect gehad t.a.v. vermindering werkdruk en scholing. Door de nieuwe directie en onderwijsmanager wordt dit nu opgepakt.
4. Voorzieningen			
5. Interne kwaliteitszorg		<p>Het aantal werkveld-vertegenwoordigers lijkt voor de opleiding logopedie nogal beperkt.</p> <p>Het cluster paramedisch is van plan het stageveld nauwer bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum te betrekken, conform de doelstellingen uit het ROM.</p>	Er is een werkveldcommissie opgericht die bestaat uit 5 vertegenwoordigers van verschillende werkerreinen van de logopedie. Daarnaast worden er regelmatig stagebegeleiders bijeenkomsten georganiseerd om contact te houden met het werkveld/ stageveld waar ook informatie wordt gegeven over ontwikkelingen t.a.v. het curriculum en ruimte is voor feedback.
6. Resultaten			

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

	Instream	In P-fase	In Hoofdfase	Uitval in P-fase	Uitval na P-fase	Uitval in Hoofdfase	Dipl. =< 5 jr	Dipl. =<8jr.
2010	70	100%						
2009	106	39%	27%	32%		2%		
2008	94	1%	60%	35%		4%		
2007	90	2%	67%	27%		4%		
2006	86	1%	16%	24%	2%	8%	49%	
2005	89		2%	29%	2%	7%	60%	
2004	82			21%		4%	74%	1%
2003	80			36%		4%	59%	1%

Bron: BMI Hogeschool Rotterdam (peildatum 1 mei 2011)

Toelichting

De uitval tijdens de propedeuse schommelt tussen de 21 en 36 procent. Het is niet duidelijk waarom de uitval in het ene cohort hoger is dan in het andere cohort. Het HR-programma *Studiesucces*, bedoeld onder meer om het rendement van de propedeuse te vergroten, is in 2009-2010 geïmplementeerd. De resultaten zijn in dit overzicht nog niet merkbaar.

De uitval in de hoofdfase is steeds onder de tien procent. Bij de cohorten van 2005-2006 en 2006-2007 lag de uitval iets hoger dan bij de overige cohorten. Het aantal langstudeerders (> vier jaar) is gering: van het cohort 2005-2006 moet nog slechts twee procent de studie afronden; van het cohort 2006-2007 is het percentage langstudeerders zestien procent.

Gediplomeerden							
Diplomajaar	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Aantal afgestudeerden	40	28	48	57	56	48	-
Studieduur	51,0 mnd	54,3 mnd	48,6 mnd	48,7 mnd	51,0 mnd	-	-
Landelijk LOGO	47,1 mnd	46,4 mnd	46,7 mnd	43,6 mnd	47,8 mnd	-	-
HR	52,0 mnd	52,5 mnd	52,0 mnd	51,5 mnd	52,0 mnd	-	-

Bron: HBO-raad

Toelichting

Ten behoeve van een benchmark met het landelijke gemiddelde voor Logopedieopleidingen is ook gebruik gemaakt van de rendementgegevens die door de Hbo-Raad ter beschikking worden gesteld. Daar zijn over diplomajaar 2009 en 2010 nog geen gegevens beschikbaar (d.d. 12 juni 2011).

Logopedie Rotterdam biedt slechts de nominale route aan van 48 maanden; elders in het land worden wel verkorte routes aangeboden. Dit verklaart de hoogte van de landelijk gemiddelde studieduur.

Gerealiseerde docent-studentratio

De docent-studentratio voor het hele curriculum is 1:25 (peildatum 03-06-2011). Dit is conform de hogeschoolnorm (tussen de 1:25 en 1:30).

Gemiddeld aantal contacturen (in klokuren, incl. toetstijd) per studiefase

		Gerealiseerd 2010-2011	Gerealiseerd 2011-2012	HR-norm
Propedeuse	studiejaar 1	577	577	580 uur
Hoofd fase	studiejaar 2	502	630	580 uur
	studiejaar 3	261	310	320 uur
Afstudeerfase	studiejaar 4	199	227	280 uur

De opleiding hanteert, overeenkomstig het beleid van de hogeschool, als definitie van contactuur: 'de geprogrammeerde tijd waar de docent/begeleider en studenten met elkaar in contact zijn'. De definitie is ontleend aan het contacturen-onderzoek van de Inspectie in 2007.

2 Beoordeling

Het visitatiepanel beschrijft hieronder per standaard van het NVAO beoordelingskader de bevindingen, overwegingen en conclusies. Het eindoordeel over de opleiding volgt in hoofdstuk 3.

Standaard 1 Beoogde eindkwalificaties

De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

BEVINDINGEN

De opleiding sluit aan bij het *Beroepsprofiel Logopedist van de Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie (NVLf, 2003)*. De NVLF onderscheidt vijf vakgebieden: stem, spraak, taal, gehoor en eten/drinken. Logopedisten adviseren en behandelen kinderen en volwassenen met stoornissen op deze gebieden, in het onderwijs, in de intramurale gezondheidszorg en als vrijgevestigd beroepsbeoefenaar. Zij beschikken over competenties in drie gebieden: 1) preventie, zorg, training en advies; 2) organisatie; en 3) beroep. In het eerste gebied vervullen zij de rol van zorgaanbieder/therapeut, trainer, adviseur of coördinator. In het tweede gebied zijn ze manager, ondernemer of begeleider/coach. In het derde gebied worden de rollen beroepsbeoefenaar en innovator onderscheiden.

Het landelijk Studierichtingsleidersoverleg Logopedie (SRO-L) heeft op basis van het beroepsprofiel van de NVLF en van de wet BIG (Beroepen in de Gezondheidszorg) een competentieprofiel opgesteld (*Compass, 2005*). Dit is gevalideerd door het SRO-L, de NVLF, vertegenwoordigers uit het beroepenveld en de HBO-raad (vastgesteld in november 2004). Het competentieprofiel van het SRO-L is leidend voor de opleiding Logopedie in Rotterdam (zie bijlage 1).

In het competentieprofiel is elk van de drie competentiegebieden uitgewerkt in drie competenties. De competenties 1, 2, 5 en 7 zijn voorzien van deelcompetenties. Voorts zijn vijf beheersingsniveaus aangebracht op grond van de criteria complexiteit, verantwoordelijkheid en transfer.

Het SRO-L heeft het competentieprofiel in 2009 laten beoordelen door alumni en deskundigen uit het werkveld. Daaruit blijkt dat het nog voldoet. Wel worden in het collegejaar 2011-2012 de wetenschappelijke competenties van de logopedist binnen het SRO-L tegen het licht gehouden en zal worden onderzocht of de lijst met beroepsproducten nog voldoet. De opleiding in Rotterdam is begonnen de vijf beheersingsniveaus terug te brengen naar drie, omdat de vijf niveaus te weinig onderscheidend zijn ten opzichte van elkaar. Het panel kan zich hierin vinden.

Het SRO-L heeft, in samenwerking met het beroepenveld en de beroepsvereniging, de competenties en deelcompetenties geoperationaliseerd in 26 beroepsproducten en -diensten. Voor elk van de beroepsproducten zijn kwaliteitseisen geformuleerd ten aanzien van de inhoud, de uitvoering en de verantwoording. Daaraan moet de student voldoen. De competenties zijn door de opleiding gekoppeld aan de beroepsproducten. Dat kunnen per beroepsproduct meerdere competenties zijn. Met behulp van een driedimensionaal model wordt de samenhang van de beroepscompetenties, beroepsproducten en beheersingsniveaus in de loop van 2011-2012 inzichtelijk gemaakt.

In *Compass* zijn de competenties in verband gebracht met de Dublin descriptoren. In een matrix is uitgewerkt in welke competenties de vijf Dublin descriptoren aan de orde komen. Steeds wordt vermeld op welk niveau van de competentie wordt gestart met het ontwikkelen van de Dublin descriptor. (*Compass: competentieprofiel logopediestudent, SRO, 2005, bijlagen 1 en 2*). Uit het overzicht blijkt dat bij alle competenties een beroep wordt gedaan op de Dublin descriptoren 'kennis en inzicht', 'toepassen van kennis en inzicht', 'oordeelsvorming' en 'communicatie'. 'Leervaardigheden' komen expliciet aan bod in de competenties 'het ontwikkelen van beroepscompetenties', 'het initiëren van programma's' en 'het ontwikkelen van methoden, technieken en richtlijnen'.

In haar beroepsinhoudelijke visie sluit de opleiding aan bij het Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes/Logopèdes de l'Union Européenne (CPLOL). De recent opgestelde Body of Knowledge and Skills (*BOKS opleiding Logopedie Rotterdam, 2011*) volgt de indeling in leerlijnen en deelgebieden van de Minimal Standards for Education (Patterson, CPLOL 2007). Per deelgebied worden de elementen in trefwoorden beschreven en wordt het verband gelegd met beroepsproducten en -diensten. Tevens worden literatuurbronnen vermeld.

De opleiding Logopedie in Rotterdam leidt haar studenten ten eerste op tot breed georiënteerde professionals voor alle logopedische werkvelden en doelgroepen, met aandacht voor een multidisciplinaire benadering in complexe, grootstedelijke beroepsvraagstukken. De opleiding onderscheidt zich ten tweede van de andere logopedie-opleidingen doordat ze gebruik maakt van de ICF-niveaus als kader voor alle facetten van het methodisch handelen (International Classification of Functioning, Disability and Health). Het ICF komt in alle cursussen voor en wordt getoetst. In de derde plaats leren studenten vanaf het begin een gezondheidsprobleem breed te benaderen, niet alleen stoornisgericht, maar ook vanuit de invalshoek van activiteit/participatie, interne en externe factoren. Ten slotte hecht de opleiding veel waarde aan de stem- en spraakvaardigheden van de studenten. Dit onderdeel wordt aangepast aan de ontwikkelingen in het werkveld, waarbij de coachende rol van de logopedist steeds belangrijker wordt.

De ontwikkelingen in het beroepenveld worden gevolgd door de contacten met stage-instellingen en door de eigen werkzaamheden van docenten in het werkveld. De werkveldcommissie is enige tijd inactief geweest, maar is sinds mei 2011 weer operationeel

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de opleiding goed aansluit op het beroepsprofiel van de NVLF en competentieprofiel van het SRO-L. Het competentieprofiel is in samenwerking tot stand gekomen en is duidelijk gevalideerd in het logopedische beroepenveld. Het is inhoudelijk relevant voor het opleidingsdomein. Het sluit tevens aan op de internationale afspraken over het bachelorniveau. De opleiding herkent zich in de beroepsinhoudelijke visie van het Europese CPLOL en sluit in de BOKS daarop aan. Over de ontwikkeling van de BOKS als zodanig is het panel bovendien positief, omdat dit bijdraagt aan een goede bepaling en ordening van de kennis en vaardigheden die studenten zich moeten eigen maken. Het panel herkent de brede profilering van de opleiding. De profilering op het hanteren van de ICF-niveaus komt naar de mening van het panel in de gebruikte casuïstiek nog niet altijd correct tot uiting. Dit weegt het panel mee bij standaard 2.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **goed**.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.

Bevindingen

Inhoud van het programma

Relatie tussen de beoogde eindkwalificaties en de inhoud van het programma

Het onderwijsprogramma is zichtbaar afgeleid van de eindkwalificaties van de opleiding. Digitale matrices laten zien hoe de eindkwalificaties, de studieonderdelen en beheersingsniveaus in de verschillende studiejaar aan elkaar zijn gekoppeld. Voor elke competentie is aangegeven op welk niveau ze in de vier leerjaren aan de orde komen. Per onderwijseenheid is bovendien vermeld op welke deelcompetentie deze betrekking heeft. Uit de overzichten blijkt dat de (deel)competenties goed worden afgedekt door het programma. In de studiewijzers zijn de (deel)competenties met vermelding van beheersingsniveaus opgenomen alsmede de leerdoelen van de eenheid.

Kennis en kunde

Opbouw van het programma

Het opleidingsprogramma heeft een duidelijke structuur en een doordachte opbouw. Het omvat vier studiejaar, die elk zijn verdeeld in vier kwartalen van tien weken. In het eerste jaar staan alle logopedische stoornisgebieden op het programma en alle doelgroepen, van jong naar oud. Binnen probleemgestuurd onderwijs (PGO) werken studenten met casuïstiek die is gerelateerd aan een stoornisgebied en die is gekoppeld aan de beroepspraktijk. Ze komen in aanraking met de beginstappen van het methodisch

handelen. In een observatie- en snuffelstage maken ze kennis met het beroep. In Ondernemen in de Zorg wordt een start gemaakt met projectonderwijs. In het tweede jaar wordt de kennisbasis logopedie verder uitgebouwd en wordt de volgende stap gezet in het methodisch handelen. Ook in dit jaar staan veel voorkomende cliëntprofielen in de PGO-thema's centraal. Het projectonderwijs wordt voortgezet in PMG (Projectmatig Werken in de Grote Stad, jaar 2). In de juniorstages 1 en 2 oefenen de studenten vaardigheden in het contact met gezonde cliënten. Het onderwijs in het derde jaar is opgebouwd rond de werkvelden: intramurale zorg, onderwijs, vrije vestiging. Daaraan worden de logopedische stoomisgebieden gekoppeld. De casuïstiek is complex en volgt de fasen van het logopedisch methodisch handelen. In dit jaar doen de studenten hun hoofdstage 1. Gedurende het eerste half jaar van het vierde studiejaar volgen de studenten een minor. Het laatste half jaar vormt de afstudeerfase, waarbinnen de studenten onder meer hun hoofdstage 2 doen.

Ontwikkeling van de kennisbasis

Gedurende de gehele opleiding volgen de studenten algemene theoretische vakken, zoals anatomie, fysiologie, psychologie, taalkunde en statistiek. Parallel aan de casuïstiek van het PGO staan ondersteunende hoorcolleges op het programma, evenals training van skills op het betreffende stoomisgebied. Het panel vindt dat studenten een behoorlijke theoretische basis meekrijgen. Alle stoomisgebieden komen aan bod en de gebruikte literatuur en syllabi zijn van goede kwaliteit en zijn actueel. Het gaat voornamelijk om Nederlandstalige literatuur. Het is aan te bevelen om meer Engelstalige boeken en artikelen op het programma te zetten. Dit is in het bijzonder van belang met het oog op het evidence based werken, waarop de opleiding zich wil richten (zie hierna). De profilering op het hanteren van de ICF-niveaus is in alle cursussen herkenbaar, maar komt naar de mening van het panel in de gebruikte casuïstiek nog niet altijd correct tot uiting.

Ontwikkeling van integrale beroepsvaardigheden

De studenten ontwikkelen integrale beroepsvaardigheden in het buitenschools curriculum. Daarin is een opbouw aangebracht van eenvoudig naar complex, van deel naar geheel en van begeleid naar zelfstandig. Na een observatiestage in het eerste jaar (10 dagdelen) voeren studenten in de twee juniorstages in het tweede jaar (een dagdeel per week) opdrachten uit die gericht zijn op het oefenen van vaardigheden met (gezonde) kinderen respectievelijk volwassenen. De ene periode voeren studenten gerichte opdrachten uit op peuterspeelzalen en basisscholen en doen zo ervaring op met taalproblemen bij meertalige kinderen. De andere periode trainen studenten volwassenen op het gebied van verstaanbaarheid en stemgebruik. In de hoofdstages in het derde en vierde jaar voeren de studenten het volledige spectrum van het logopedisch handelen uit in diverse werksettingen, begeleid door logopedisten uit het werkveld. De hoofdstage in het derde jaar (twee dagen per week gedurende drie kwartalen, met ingang van 2010-2011 drie dagen per week gedurende 17 weken) is gericht op enkelvoudige problematiek bij kinderen, de hoofdstage in het vierde jaar (drie dagen per week gedurende het gehele jaar, met ingang van 2011-2012 vier dagen per week gedurende 17 weken) op complexere problematiek bij een doelgroep en werkveld naar keuze.

Het panel ziet een goede opbouw in de stages van het eerste tot het vierde jaar, van oriënterend en meer op algemene vaardigheden gericht naar logopedie-specifiek. De stageverslagen laten zien dat de studenten aan de hand van gerichte opdrachten werken aan integrale beroepsvaardigheden. In de derde- en vierdejaarsstages is een toenemende complexiteit waarneembaar.

Ontwikkeling onderzoeksvaardigheden

Onderzoeksvaardigheden maken integraal onderdeel uit van het onderwijs. Studenten leren het verband tussen theorie en logopedisch handelen te verantwoorden. De stappen van evidence based practice (EBP) komen achtereenvolgens aan de orde. In het tweede en derde jaar leren ze Nederlandse en internationale (Engelse) literatuur te zoeken en te beoordelen. In het vierde jaar bespreken studenten cases uit hun eigen stages, waarbij logopedisch redeneren en EBP een belangrijke rol spelen. Het panel herkent in het programma een voortdurende aandacht voor het klinisch redeneren. Studenten leren goed te reflecteren en leren zich af te vragen waarom ze bepaalde handelingen verrichten om zodoende hun handelen te kunnen verantwoorden. Echt op evidence gebaseerd handelen ziet het panel bij studenten nog niet of weinig, maar dit weerspiegelt naar de mening van het panel de huidige stand van zaken binnen het logopedische domein. Bewijs voor evidence based handelen is nog weinig voor handen en niet al het handelen kan via EBP worden uitgevoerd.

De opleiding is enkele jaren geleden begonnen met leergangen in het vierde jaar om het evidence based handelen te versterken, verzorgd door lectoren. Deze zijn erop gericht studenten te leren hun denken en handelen methodologisch te onderbouwen. Zij moeten een artikel schrijven over een onderwerp uit hun minor. Dit wordt begeleid door lectoren. Docenten vertellen het panel dat ze een interne scholing hebben gehad op het gebied van onderzoek, onder andere over de interpretatie van statistische gegevens.

Minoren

Ook in de minoren in het vierde jaar (30 EC) wordt aandacht besteed aan onderzoek. Tot en met het studiejaar 2010-2011 gebeurde dat met name in de minor Wetenschap, waarin studenten bijvoorbeeld meewerkten aan wetenschappelijk onderzoek. Vanaf 2011-2012 kunnen studenten kiezen uit vijf interdisciplinaire minoren van het Instituut voor Gezondheidszorg en minoren van elders, binnen of buiten de hogeschool. Eén IvG-minor is een doorstroomminor naar de masteropleiding. De andere vier zijn verbredend. Het eerste deel (15 EC) van de minoren is kennisgestuurd en bevat colleges over onderzoeksmethoden, literatuurstudie en –analyse en minorspecifiek onderwijs. Het tweede deel (15 EC) is praktijkgestuurd, het minorproject. Groepen studenten werken voor een externe opdrachtgever en leveren een schriftelijk product op dat op innovatieve wijze moet bijdragen aan het beroep. Studenten geven er in gesprekken blijk van de minorkeuze als beperkend te hebben ervaren. De mogelijkheid om te kiezen voor een minor buiten het instituut bleek beperkt. Zo werd bijvoorbeeld een externe verdiepende minor Dyslexie afgewezen. Het management ziet in dat dit niet terecht is en dat studenten de mogelijkheid moeten hebben om te kiezen voor een andere minor, binnen of buiten de hogeschool.

Internationale oriëntatie

De opleiding heeft intensieve contacten met de logopedie-opleiding in Paramaribo. Docenten uit Rotterdam verzorgen daar jaarlijks colleges. Voor studenten zijn er stagemogelijkheden in Paramaribo, Shanghai en Gent. Verder hebben studenten in het verleden op eigen initiatief hun hoofdstage gedaan in Kameroen, Aruba, Roemenië en Engeland. Studenten van het IvG-brede honoursprogramma hebben onder meer cursussen gevolgd in Gent en Portugal. Ten opzichte van de vorige visitatie is volgens de opleiding het aantal studenten dat een stage in het buitenland doet toegenomen.

Evaluatieresultaten

Uit *Studenttevredenheidsonderzoek (STO 2007 en 2009)* van de hogeschool en uit de *Nationale Studentenenquête (NSE 2010)* blijkt dat studenten tevreden zijn over de aansluiting op de vooropleiding, de studielast, het niveau van de opleiding, de samenhang in het curriculum, de inhoudelijke kwaliteit van het studiemateriaal, de praktijkgerichtheid, de aansluiting van de stage op het onderwijs en over de onderzoeksvaardigheden.

Vormgeving van het programma

Didactisch model en werkvormen

Het onderwijsprogramma kent drie didactische lijnen (volgens het Rotterdams Onderwijs Model): kennisgestuurd, praktijkgestuurd en studentgestuurd. De kennisgestuurde lijn bevat het PGO, de ondersteunende cursussen, de theorie bij de werkveldthema's en casuïstiek. De praktijkgestuurde lijn bevat het skills-onderwijs, beroepsproducten, het projectonderwijs en de stages. De studentgestuurde lijn bestaat uit keuzeonderwijs, studieloopbaancoaching en minoren.

De opleiding kiest voor competentiegericht onderwijs en heeft als uitgangspunt het principe van constructivistisch leren, waarbij studenten zelf hun kennis en vaardigheden opbouwen. Verder beschouwt de opleiding het onderwijsproces als congruent met het hulpverleningsproces ('teach what you preach').

Als werkvormen maakt de opleiding gebruik van hoor- en werkcolleges. In de werkcolleges zijn er presentaties door studenten, rollenspelen, discussies en debatten. Daarnaast zijn er vaardigheidstrainingen en practica. In de eerste twee jaar verwerven studenten kennis en inzicht door het uitvoeren van een PGO-taak, een casus of een praktijksituatie. In het eerste jaar wordt gestart met projectmatig werken (Ondernemen en de Zorg, jaar 1 en 2), dat wordt voortgezet met PMG (Projectmatig Werken in de Grote Stad, jaar 2), en in de minorprojecten (jaar 4).

Het panel vindt dat de opleiding haar didactisch concept goed heeft uitgewerkt en dat ze gebruik maakt van een goede mix van werkvormen, die passen bij de doelen en de inhoud van het onderwijs. Studenten vertellen dat ze de werkvormen gevarieerd en goed verdeeld vinden. In de eerste twee jaar krijgen ze veel colleges en skills lessen. Daarna is het onderwijs meer praktisch gericht en steeds zelfstandiger. Ook volgens het *Studenttevredenheidsonderzoek (STO 2007 en 2009)* van de hogeschool en de *Nationale Studentenenquête (NSE 2010)* zijn de studenten positief over de afwisselende werkvormen.

Begeleiding

Als studenten voldoen aan de wettelijke toelatingseisen en met succes een logopedische screening hebben gedaan, krijgen ze in juli een individueel startgesprek. Met behulp van een 'startmeter' worden eventuele deficiënties in kaart gebracht. In het eerste studiejaar zijn er specifieke keuzevakken om tekorten weg te werken. Studenten doen tijdens de introductie tevens een taaltoets. Bij onvoldoende resultaat kunnen ze een schrijfcursus volgen.

Daarnaast is er een IvG-summarschool. Voor switchers en late inschrijvers is er een autumnschool.

Tijdens de studie worden studenten door een studieloopbaancoach (SLC) begeleid bij het maken van studie- en loopbaankeuzes, de studievoortgang en de studieplanning. Naast groepsbijeenkomsten zijn er gedurende de eerste twee jaar minimaal vier individuele SLC-gesprekken per jaar. Als onderdeel van het SLC-traject houden studenten een digitaal ontwikkelingsgericht portfolio bij, op de elektronische leeromgeving N@tschool, en stellen ze een persoonlijk ontwikkelingsplan op (POP). SLC wordt verzorgd door vakinhoudelijke docenten. Daarnaast worden eerstejaars studenten begeleid door peercoaches: tweedejaars studenten die hen (wekelijks) begeleiden bij het bestuderen van de leerstof, het onder de knie krijgen van vaardigheden, het zich eigen maken van competenties en het leren feedback geven.

Tijdens de juniorstages worden studenten begeleid door docenten, niet door externe begeleiders. Bij de stage-instelling is wel een aanspreekpunt voor de studenten. Gedurende deze stages bezoekt de docent de student minimaal twee keer en woont de student acht keer een intervisiebijeenkomst op school bij. Tijdens de hoofdstages worden de studenten begeleid door een (dezelfde) stagelooptbaancoach van de opleiding en de door stagebegeleider van de stage-instelling. Ook tijdens de stages houdt de student een ontwikkelingsgericht portfolio en een POP bij. Dat bespreekt hij met de stagedocent. Voor werkveldbegeleiders is er een stageboek. Tevens is er jaarlijks een stagebegeleiderscursus, waarin de stagebegeleiders onder andere uitleg krijgen over het veranderende onderwijssysteem en waarin begeleidingsvaardigheden in rollenspelen geoefend worden. Stagebegeleiders wordt sterk aangeraden deze cursus te volgen.

Studenten laten zich tegenover het panel positief uit over de studieloopbaancoaching. Mbo'ers en havisten vinden de overgang naar het hbo vrij groot. De begeleiding daarbij ervaren ze als ondersteunend. Ook aan de begeleiding door peercoaches hebben ze veel steun. Tijdens de skillslessen geven ze elkaar feedback. Daarvoor kunnen ze formulieren gebruiken. Ze vinden de studie vrij zwaar. De eerste twee jaren zijn ze elke dag op school en hebben ongeveer 5 uur per dag les. Daarna werken ze thuis aan de studie. 'Je moet het goed bijhouden', zoals ze zeggen. Ze merken verder op dat de verdeling van de studielast beter kan. Met name jaar 2 en 4 zijn druk. Ze ervaren het tevens als storend dat er vrij regelmatig organisatorische problemen zijn met roosters en met de beschikbaarheid van lokalen. Ze vinden dat ze tijdens de juniorstages te weinig begeleiding krijgen van de stage-instelling.

Evaluaties laten zien dat studenten de studiebegeleiding, de begeleiding door docenten en de stagebegeleiding positief waarderen. Het tijdig bekendmaken van de toetsresultaten scoort echter laag.

Het panel heeft zich, in tegenstelling tot het vorige panel, een goed beeld kunnen vormen van de studieloopbaancoaching en is daar positief over.

Kwaliteit van het personeel

Het docententeam logopedie bestaat uit 31 docenten, van wie negen met een aanstelling kleiner dan 0,4 fte. De totale formatieruimte is 9,45 fte (2010-2011). Alle docenten hebben minimaal een bachelordiploma. Een derde van het team bezit een diploma hoger dan bachelorniveau. Acht docenten hebben een masterdiploma of vergelijkbaar, twee docenten zijn gepromoveerd.

Binnen het docententeam is een goede spreiding over de drie werkgebieden: twaalf vakdocenten zijn werkzaam (of recent werkzaam geweest) in de particuliere praktijk, zeven in het onderwijs en tien in de intramurale gezondheidszorg. Eén docent is coördinator van de modules ethiek/besliskunde voor alle paramedische opleidingen en één docent is verantwoordelijk voor het muziekonderwijs. Docenten met een vaste aanstelling hebben een didactiekaantekening. Nieuwe docenten krijgen een didactische opleiding van een jaar. Studenten tonen zich tegenover het panel zeer tevreden over de docenten. Veel van hen zijn nog werkzaam in de beroepspraktijk en brengen casussen in het onderwijs in. De docenten zijn zeer enthousiast en gemotiveerd. Ze zijn vakinhoudelijk goed en worden goed ingezet om hun kennis over te dragen. De didactische kwaliteiten zijn goed. Studenten merken dat nieuwe docenten didactisch worden geschoold, want soms zitten er in verband met die scholing observanten achter in de klas. De positieve waardering over de docenten blijkt ook uit de het *Studenttevreidenonderzoek (STO 2007 en 2009)* en de *Nationale Studentenenquête (NSE 2010)*.

Het panel heeft met docenten en management gesproken over de managementproblemen en -wisselingen van de afgelopen drie jaar. Die hebben tot veel druk en onvrede geleid. Het panel stelt vast dat de rust is weergekeerd en dat alle betrokkenen de toekomst met veel vertrouwen tegemoet zien. Het team toont zich zeer tevreden met de terugkeer na drie jaar van de huidige opleidingsmanager. Dat neemt niet weg dat er sprake is van een flinke werkdruk, evenals ten tijde van de vorige visitatie. Het panel is onder de indruk van de wijze waarop het team het onderwijs ondanks de problemen op enthousiaste, betrokken en kundige wijze heeft vormgegeven.

Kwaliteit van de opleidingsspecifieke voorzieningen

De opleiding beschikt over onderwijsruimten voor hoor- en werkcolleges. Daarnaast zijn er werkruimten voor studenten: computerwerkplekken en ruimten voor de uitvoering van PGO-opdrachten en om zelfstandig aan huiswerkopdrachten te werken. Verder zijn er skillsruimten, zoals een ruimte met audiometriecabines, waar studenten zelfstandig kunnen trainen. Binnen het Instituut voor Gezondheidszorg (IvG) is een aparte uitleenbalie voor test- en therapiematerialen.

De mediatheek bevat naar de mening van het panel in voldoende mate de relevante Nederlandstalige vakbladen. Van alle verplichte en aanbevolen literatuur zijn minimaal twee exemplaren aanwezig. Studenten en docenten hebben toegang tot digitale databanken.

Op de elektronische leeromgeving N@tschool staat gedetailleerde cursusinformatie. Studenten hebben inzage in hun studievoortgang via Osiris. Volgens het *STO (2007 en 2009)* zijn studenten tevreden over de mediatheek, de ICT-voorzieningen en de informatiebalie. Over de onderwijsruimten en de beschikbaarheid van werkplekken zijn ze ontevreden. Docenten zijn volgens het *MTO 2010* ontevreden over hun werkplek en de informatievoorziening. Tijdens de visitatie blijkt dat er enige verbeteringen zijn doorgevoerd, bijvoorbeeld ten aanzien van de werkplekken van studenten. De opleiding verhuist naar verwachting per augustus 2012 naar een nieuw gebouw.

Samenhangende onderwijsleeromgeving

De opleiding borgt de kwaliteit van en de samenhang in de onderwijsleeromgeving op verschillende manieren.

Ten aanzien van de kwaliteitsborging van het onderwijsprogramma speelt de curriculumraad een belangrijke rol. Deze bestaat uit vijf ervaren docenten, ieder verantwoordelijk voor een deel van het curriculum dat gerelateerd is aan een vakgebied of leerlijn waar de betreffende docent affiniteit mee heeft. De commissie zorgt er voor dat het didactisch concept en de werkvormen op elkaar zijn afgestemd en dat het curriculum wordt bijgesteld naar aanleiding van studentevaluaties en van ontwikkelingen in het beroepenveld. In de vakgroepen, die gemiddeld één maal per kwartaal bijeenkomen, stemmen de docenten de programmaonderdelen inhoudelijk op elkaar af en op nieuwe ontwikkelingen. De kwaliteit van de stages wordt geborgd door duidelijke criteria in de *Kwaliteitscriteria stage logopedie*. De kwaliteit van de stagebegeleiders wordt bevorderd door een stagebegeleiderscursus. In het afgelopen jaar is gekozen voor een strengere stagebegeleidersselectie. De examencommissie beslist of de stage kan starten. Voor de werving van IvG-minorprojecten is een projectbureau verantwoordelijk, dat bestaat uit docenten van de opleiding en onderzoekers van het kenniscentrum. Voor het volgen van een minor buiten het IvG is toestemming nodig van de examencommissie.

Sinds juni 2011 is er een opleidingscommissie actief. Zij bespreekt de evaluaties en het verbeterbeleid met het management. Tot die tijd vervulde het studentenraadoverleg de taken van de studentgeleding van de opleidingscommissie, de curriculum- en de toetscommissie die van de docentgeleding.

De kwaliteit van de docenten wordt bewaakt door middel van de jaarlijkse gesprekscyclus. De vakinhoudelijke deskundigheid van de docenten wordt geborgd doordat het merendeel is geregistreerd in het Kwaliteitsregister Paramedici. Hierdoor is verzekerd dat ze aan bijscholing doen en hun vak bijhouden.

Op het gebied van de voorzieningen is de beheerder voorraad en onderhoud verantwoordelijk voor de kwaliteit en kwantiteit van de oefenmaterialen. Eén van de docenten is vakreferent voor de mediatheek.

De opleiding verantwoordt de samenhang in de onderwijsleeromgeving allereerst door de verbinding van de beroepsproducten, de beroepsrollen, de competenties en de beheersingsniveaus in het curriculum. Het didactisch concept sluit hierop aan door het creëren van een leeromgeving die nauw aansluit bij realistische situaties uit de logopedische praktijk. Het onderwijs wordt verzorgd door een vakinhoudelijk gekwalificeerd docententeam, dat de beroepspraktijk goed kent en dat didactisch is geschoold in het competentiegerichte onderwijs. Stagebegeleiders krijgen de tools aangereikt om studenten in hun leerproces te ondersteunen. Ten slotte is er in kwalitatieve zin sprake van voorzieningen die het onderwijs faciliteren. De kwantiteit behoeft verbetering. De knelpunten zullen volgens de opleiding worden weggenomen door de aanstaande verhuizing.

Overwegingen

Het panel sluit zich aan bij de conclusies van de opleiding ten aanzien van de samenhang in de onderwijsleeromgeving. Het vindt dat het programma-aanbod een goede mix laat zien van kennis en vaardigheden, van theorie en praktijk. Het is inhoudelijk een stevig programma. De didactiek en de begeleiding sluiten daar goed op aan. Het panel heeft een goede indruk van de kwaliteit van het docententeam, dat ondanks de moeilijkheden in de afgelopen jaren in staat is gebleken het onderwijs op een adequate en enthousiaste wijze te verzorgen.

Een en ander neemt niet weg, dat het panel enige tekortkomingen en verbeterpunten signaleert. Deze hebben betrekking op het gebruik van meer Engelstalige literatuur, de verdere versterking van evidence based practice in het programma en op de logistieke organisatie (kleine kwaliteit) en de voorzieningen.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerde resultaten

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.

Bevindingen

Systeem van toetsing

De opleiding beschikt over een goed uitgewerkt *Toetsplan Logopedie (juli 2011)*. Hierin worden onder meer de toetsvormen beschreven die de opleiding hanteert. De toetsen en de beoordelingscriteria zijn ook beschreven in alle cursushandleidingen en studiewijzers. In de kennisgestuurde leerlijn wordt kennis getoetst door schriftelijke meerkeuzetoetsen en open vragen-toetsen. Daarnaast worden beroepsproducten beoordeeld. De PGO-thema's worden bijvoorbeeld afgesloten met een schriftelijk beroepsproduct. De skills worden integraal getoetst door middel van assessments.

In de praktijkgestuurde leerlijn worden beroepsspecifieke competenties getoetst door portfolio assessments en performance assessments. In alle praktijktoetsen worden studenten bevraagd over hun werkwijze (klinisch redeneren). In de stages worden beroepsspecifieke competenties in realistische praktijksituaties beoordeeld.

In de studentgestuurde leerlijn, de studieloopbaancoaching, nemen studenten hun producten op in hun (ontwikkelings)portfolio. Dit is gericht op zelfreflectie en op professionele en persoonlijke ontwikkeling.

Het panel heeft zich middels materiaalbestudering en gesprekken een beeld gevormd van de kwaliteit van de toetsing en beoordeling. Het stelt vast dat de toetsing op evenwichtige en gevarieerde wijze plaatsvindt. Er is een goede spreiding van kennis- en vaardigheidstoetsen en van assessments. De toetsen en opdrachten die het panel heeft gezien zijn van goede kwaliteit en sluiten aan bij de leerdoelen en de leerstof. De kennistoetsen bevatten meestal multiple choice vragen. Het panel kan zich voorstellen dat het klinisch redeneren versterkt zou kunnen worden door meer gebruik te maken van open vragen. De ICF-niveaus (International Classification of Functioning, Disability and Health) komen in alle cursussen aan bod en worden getoetst. Uit bestudering van portfolio's van studenten blijkt dat het ICF-beheersingsniveau van de studenten wisselend is. Soms is sprake van een incorrecte ICF-indeling. Het is onduidelijk of de studenten hier feedback op krijgen.

Studenten vertellen het panel dat ze weten wat er van hen wordt verwacht. De leerdoelen en de beoordelingscriteria zijn hen van te voren bekend. Over de beoordeling zijn ze tevreden, hoewel er soms verschillen zijn in de beoordeling door docenten. Het panel heeft echter de indruk gekregen dat die binnen een acceptabele bandbreedte liggen. Bij mondelinge toetsen en assessments wordt direct feedback gegeven, voor schriftelijke toetsen is er een regulier inzagemoment. In de toetsen die het panel heeft gezien varieert de mate waarin er bij de beoordeling een schriftelijke toelichting wordt gegeven. Voor opdrachten en assessments wordt consequent gebruik gemaakt van vaste beoordelingsformulieren, waarop de inhoud, de uitvoering en de verantwoording worden beoordeeld. Dit formulier wordt ook gebruikt voor de beoordeling van de stages door de stagebegeleider en -docent. Studenten werken er ook mee bij peergerichte activiteiten, waardoor het goed vertrouwd raakt.

Studenten zijn volgens het *Studenttevreidenheidsonderzoek (2009)* positief over de afstemming van de toetsen op het onderwijs en over de informatie vooraf (criteria). Afgestudeerden 2009-2010 noemen in de *HBO-Monitor 2010* de toetsen en opdrachten pittig en voldoende gericht op inzicht. Daarmee is ten opzichte van de vorige visitatie een verbetering opgetreden in de studentwaardering over de toetsing.

De regels en procedures rond de toetsing zijn vastgelegd in het Onderwijs- en Examenreglement. Het toetsbeleid van de opleiding is neergelegd in het *Toetsplan Opleiding Logopedie*. Dit bevat een duidelijke en adequate beschrijving van de uitgangspunten en kaders en van de ontwikkeling, de organisatie en de beoordeling van de toetsen. Het bevat tevens richtlijnen van de toetscommissie voor onder meer het ontwikkelen en beoordelen van MC-toetsen, voor de weging van de assessments, voor de toetsinzage en een algemene checklist voor de kwaliteit van een toets. Deze laatste bevat aanwijzingen voor de validiteit, de betrouwbaarheid, de toetsvragen, de beoordelingscriteria, de normering en de cesuur. Voorts is in het toetsplan voor alle studiejaar een overzicht opgenomen van de toetsen met de toetsvorm, de betreffende competenties, de Dublin descriptoren en het aantal EC.

De IvG-brede examencommissie bewaakt de uitvoering van het toetsplan. Zij heeft de toetscommissie Logopedie sinds 2002 gemandateerd om de kwaliteit van de toetsen te bewaken. Deze evalueert achteraf steekproefsgewijs de toetsen, bespreekt de resultaten met de toetsontwikkelaars en koppelt de bevindingen terug naar de examencommissie en de curriculumraad.

De kwaliteit van de kennistoetsen, multiple choice- en open vragen-toetsen en schriftelijke opdrachten, wordt geborgd door het gebruik van toetsmatrijzen en nakijksleutels en door bespreking in de vakgroep. De casuïstiektoets bij het afstuderen wordt samengesteld door een team van docenten die in tweetallen de vragen over hun vakgebied voor hun rekening nemen.

De portfolio-assessments worden door één, de performance-assessments door twee assessoren afgenomen. Binnen het team vindt intercollegiale afstemming plaats over de beoordelingscriteria aan de hand van concrete casuïstiek, bijvoorbeeld aan de hand van gefilmde assessments. Voor de toekomst is besloten hiervoor twee keer per jaar een gerichte bijeenkomst te organiseren. Het panel vindt dat een goede ontwikkeling. De stagebegeleiders uit het werkveld voldoen aan criteria die zijn ontleend aan het door de SRO-L vastgestelde kader. Elke stagebegeleider krijgt een intakegesprek en volgt de stagebegeleiderscursussen van de opleiding. De stagedocenten van de opleiding vergaderen twee keer per maand om de afwegingen bij de beoordelingen en eventuele obstakels op een stageplek te bespreken.

Het panel vindt dat de opleiding een goed beleid heeft met betrekking tot de bewaking van de kwaliteit van de toetsing en beoordeling. Het beleid bevat daarvoor goede kwaliteitsprocedures en -instrumenten. De toetscommissie wordt daarbij ondersteund door het Expertise Centrum Toetsing en Assessment (ECTA) van het IvG, dat onder meer een instrument heeft ontwikkeld voor het evalueren van opdrachten. Het toetsplan wordt consequent uitgevoerd en de toetscommissie functioneert goed. Zij evalueert de kwaliteit van de toetsen periodiek. Nieuwe toetsen worden altijd door de toetscommissie bekeken. Ook in het geval van klachten over een toets buigt de commissie zich erover.

De toetscommissie heeft in het toetsplan voor 2011-2012 een aantal actiepunten geformuleerd, zoals: het verder bevorderen van de uniformiteit in de toetsmatrijzen; meer proeftoetsen doen afnemen; en het beter zichtbaar maken van de onderlinge relaties van de beroepscompetenties, beroepsproducten en beheersingsniveaus in een driedimensionaal overzicht. De commissie laat hiermee naar het oordeel van het panel zien, dat ze op systematische wijze de kwaliteit van de toetsing en beoordeling bewaakt en dat ze steeds zoekt naar manieren om hierin stappen voorwaarts te zetten.

Realisatie van de beoogde eindkwalificaties

Tijdens de afstudeerfase, het laatste half jaar van de opleiding, wordt beoordeeld of de studenten de beoogde eindkwalificaties realiseren. Deze fase bestaat uit: de afstudeerstage (hoofdstage 2, 18 weken), het schrijven van een artikel en een kennistoets over alle stoomisgebieden (casuïstiektoets). De opleiding wordt afgerond met een eindgesprek in de vorm van een sollicitatiegesprek.

Tijdens de afstudeerstage doet de student onder begeleiding ervaring op met complexe logopedische problematiek bij een doelgroep en werkveld naar keuze. Daarbij moet de student tonen dat hij (deel)competenties van) de beroepscompetenties op het gebied van preventie, zorg, training en advies (competenties 1, 2 en 3) op niveau 5 beheerst, alsmede (deel)competenties op het gebied van beheren en het ontwikkelen van beroepsvaardigheden

(competenties 5 en 7). De stagedocent beoordeelt in een afrondend gesprek of het gewenste competentieniveau is behaald. Hij betreft bij de beoordeling het advies van de stagebegeleider van de stage-instelling. Voor de beoordeling worden de beoordelingsformulieren gebruikt volgens de eerder genoemde opzet naar inhoud, uitvoering en verantwoording.

De student schrijft een artikel over een actueel onderwerp na het volgen van een cursus over actuele ontwikkelingen en thema's in de gezondheidszorg. De cursus wordt verzorgd door lectoren van de kenniskringen, die ook het artikel beoordelen. Vanaf 2011-2012 doen de studenten een afstudeerproject bij de opleiding in plaats van bij de kenniskringen. Het project wordt dan bij voorkeur gekoppeld aan de stage en is gericht op vakinhoudelijke verdieping. Het wordt afgesloten met een scriptie die de student moet verdedigen tegenover twee docenten.

De casuïstiektoets is een open boek-kennistoets met 80 multiple choice vragen over de acht logopedische stoornisgebieden. De vragen gaan over een casus per stoornisgebied.

Als alle onderdelen van het afstuderen zijn afgerond volgt het eindgesprek in de vorm van een sollicitatiegesprek. Het gesprek wordt gevoerd door twee assessoren, een docent en een beroepsbeoefenaar uit het werkveld. Basis voor het gesprek is het afstudeerportfolio, waarin de student per competentie twee bewijsstukken/documenten opneemt, in totaal dus achttien. Deze zijn in een eerder stadium al positief beoordeeld. De student schrijft een sollicitatiebrief op een advertentie en stelt daarvoor een competentieprofiel op. Aan de hand van vijf bewijsstukken uit het portfolio (twee uit elk van de competentiegebieden 1 en 3 en één uit competentiegebied 2) toont de student aan dat hij zijn beroepskennis op het gebied van preventie, zorg, training en advies kan toepassen (competentiegebied 1) en dat hij rekening houdt met de mogelijkheden van een arbeidsorganisatie (competentiegebied 2). Ten slotte laat de student zien dat hij een eigen visie heeft op de uitoefening en ontwikkeling van het beroep in relatie tot zijn eigen competenties (competentiegebied 3).

Voor het gesprek gebruiken de assessoren een daarvoor bestemde richtlijn. Het oordeel komt tot stand in overleg van de twee assessoren, waarbij de werkveldvertegenwoordiger een adviserende stem heeft.

Het panel is goed te spreken over de opzet van het afstuderen met de verschillende onderdelen daarin. Op deze manier worden de studenten goed op de competenties op niveau 5 beoordeeld.

Tijdens de visitatie is het panel gebleken dat het eindgesprek een zinvolle toevoeging is op de andere onderdelen van het afstuderen. De keuze voor een sollicitatiegesprek is bovendien een interessante vorm om de overgang van de studie naar het beroep te markeren. Tijdens het eindgesprek wordt gecontroleerd of alle competenties in het portfolio van bewijsstukken zijn voorzien en wordt dieper doorgevraagd over vijf van de achttien bewijsstukken in het portfolio, gespreid over de drie competentiegebieden.

In de afstudeerstage worden studenten, zo meent het panel, op relevante beroepscompetenties in de praktijk beoordeeld.

Het panel heeft veel waardering voor de casuïstiektoets, waarin aan het eind van de opleiding de kennis op alle stoornisgebieden nogmaals wordt beoordeeld.

Het schrijven van een artikel over een actueel onderwerp na een collegereeks door de lectoren is een goede manier voor studenten om te komen tot theoretische en methodologische verdieping en om het schrijven voor vakgenoten te oefenen.

Het panel stelt vast dat dit voor studenten een moeilijke opgave blijkt te zijn. Er zijn vrij grote verschillen in de inhoud en de kwaliteit van de artikelen, die soms een verslag van een uitgevoerd onderzoek bevatten, soms een literatuurverdieping over een onderwerp.

Het panel heeft voorafgaande aan de visitatie van vijftien afgestudeerden portfoliodossiers en stageverslagen gezien. De beoordeling van de producten was gespreid van laag tot hoog. Van één afgestudeerde heeft het panel zowel het aanvankelijk onvoldoende beoordeelde dossier gezien als het voldoende beoordeelde dossier in de herkansing. Over vier van de afstudeerdossiers heeft het panel uitvoerig gesproken met de interne en externe beoordelaars en met de betreffende afgestudeerden zelf.

Het panel concludeert uit zijn onderzoek, dat alle afgestudeerden terecht zijn afgestudeerd. Ze voldoen alle aan het hbo-bachelorniveau. De verschillen in niveau zijn in de afstudeerproducten en in de gesprekken met de betrokkenen goed herkenbaar. Het panel vindt de kwaliteit van de stageverslagen voldoende. Ze getuigen van een systematische aanpak van de stage en doen op adequate wijze verslag van de ontwikkeling van de student. De kwaliteit van de behandelplannen en cliëntbeschrijvingen in de portfolio's zijn van een behoorlijke kwaliteit. Uit de documenten die zijn opgenomen in de portfolio's maakt het panel op dat studenten in voldoende mate in staat zijn een probleemstelling te formuleren, deze methodisch uit te werken en onderbouwde conclusies te trekken. De methodologische verdiepingsslag die wordt nagestreefd in de artikelen wordt naar de mening van het panel niet geheel bereikt. Het panel ziet hierin bevestigd, dat evidence based practice en de vertaling daarvan naar de praktijk in het curriculum versterking behoeft (vergelijk standaard 2). De schrijfvaardigheid van de studenten is voldoende. Het niveau van de taalbeheersing van de studenten moet voldoende zijn om te kunnen afstuderen.

Volgens de *HBO-Monitor 2010* sluiten de eindkwalificaties aan bij wat er van beginnend beroepsbeoefenaren wordt verwacht. Afgestudeerden voelen zich in voldoende mate gekwalificeerd om op de arbeidsmarkt te starten, vinden dat ze voldoende zijn voorbereid op de actuele beroepspraktijk en zijn zeer tevreden over de aansluiting opleiding-werk. Eigen onderzoek van de opleiding onder afgestudeerden bevestigt dit beeld.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de opleiding beschikt over een goed systeem van toetsing. De toetsinstrumenten zijn goed en zorgvuldig gekozen en sluiten aan op het onderwijs. De kennis en de vaardigheden worden goed getoetst. De beoordeling is correct en inzichtelijk. De beoordeling van de ICF-beheersingsniveaus en de feedback daarop is echter niet altijd duidelijk.

Voor kwaliteitsborging van de toetsen heeft de opleiding duidelijke procedures en instrumenten. Het toetsbeleid is niet alleen goed vormgegeven, maar wordt ook goed uitgevoerd.

Het eindniveau wordt in de afstudeerfase op een zinvolle manier vastgesteld en wordt adequaat beoordeeld. Het panel stelt vast dat de studenten van de opleiding de beoogde eindkwalificaties realiseren. Alle afgestudeerden waarvan het panel dossiers heeft ingezien voldoen aan het hbo-bachelorniveau. Het panel maakt daarbij wel de kanttekening, dat het niveau van de artikelen verbetering behoeft.

Conclusie

Het panel komt op basis van bovenstaande overwegingen tot het oordeel **voldoende**.

3 Eindoordeel over de opleiding

OORDELEN OP DE STANDAARDEN

Het visitatiepanel komt tot de volgende oordelen op de standaarden:

Standaard	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	Goed
2 Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3 Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	Voldoende

Overwegingen

Het panel beoordeelt standaard 1 als goed en standaarden 2 en 3 als voldoende.

Conclusie

Overeenkomstig de beslisregels van de NVAO beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande hbo-bacheloropleiding Logopedie van Hogeschool Rotterdam als **voldoende**.

4 Aanbevelingen

Het visitatiepanel doet de opleiding de volgende aanbevelingen:

- Het panel adviseert de opleiding aandacht te besteden aan het correcte gebruik van de ICF-beheersingsniveaus door studenten (International Classification of Functioning, Disability and Health). Het adviseert tevens deze zorgvuldig te beoordelen en te zorgen voor goede feedback aan studenten daarover. (Standaarden 2 en 3)
- Het panel adviseert de opleiding meer Engelstalige boeken en artikelen op het programma te zetten. (Standaard 2)
- Het panel adviseert de opleiding evidence based practice en de vertaling daarvan naar de praktijk in het curriculum te verduidelijken. Het is aan te bevelen daarbij zorgvuldig te bepalen wat de concrete betekenis van EBP is voor de logopedie. (Standaard 2)
- Het panel adviseert de opleiding aandacht te besteden aan de theoretische en methodologische verdieping van studenten en aan het vergroten van hun mogelijkheden tot het schrijven van artikelen voor vakgenoten. (Standaard 2)
- Het panel adviseert de opleiding aandacht te besteden aan een verbetering van de logistieke organisatie van het onderwijs, zoals de roostering en het tijdig bekendmaken van toetsresultaten aan studenten. (Standaard 2)

5 Bijlagen

Bijlage 1: Eindkwalificaties van de opleiding

Competentieprofiel logopedist		
Competentiegebieden	Beroepsrollen	Beroepscompetenties
1. Preventie, zorg, training en advies	Zorgaanbieder / therapeut Trainer Adviseur Coördinator	1. Aanbieden preventieactiviteiten 2a. Verlenen van zorg 2b. Trainen en adviseren 3. Coördineren van activiteiten rondom cliënt
2. Organisatie	Manager Ondernemer Begeleider/coach	4. Ondernemen 5. Beheren van de praktijk, onderneming, afdeling, dienst 6. Coachen en begeleiden van collega's, teamleden, stagiaires
3. Beroep	Beroepsbeoefenaar Innovator	7. Ontwikkelen van beroepscompetenties 8. Initiëren van programma's 9. Ontwikkelen van methoden, technieken, richtlijnen

Beroepsproducten logopedist	
1. Preventieplan 2. Screeningsplan 3. Adviesgesprek 4. Trainingsplan/Scholingsplan 5. Voorlichtingsplan 6. Anamnese, onderzoek en diagnose 7. Behandelplan 8. Intercollegiaal consult 9. Reïntegratieplan 10. Bijdrage aan een multiprofessioneel handelingsplan 11. Planning, organisatie en coördinatie van activiteiten rondom een cliënt 12. Ondernemingsplan 13. Beleidsplan 14. Projectplan	15. Jaarplan 16. Praktijkplanning 17. Plan voor het inschakelen van een cliëntensysteem 18. Patiëntendossier 19. Inwerkprotocol 20. Begeleidingsplan van een collega of stagiair 21. Persoonlijk ontwikkelingsplan 22. Activiteiten ter profilering van het beroep 23. Refereerbijeenkomst 24. Thema-avond 25. Evaluatie van een bestaande methodiek, techniek, protocol of richtlijn 26. Praktijkgericht onderzoek

Bijlage 2: Overzicht opleidingsprogramma

Curriculumoverzicht

	1 ^{ste} jaar		2 ^{de} jaar		3 ^{de} (2010-2011) en 4 ^{de} jaar (2011-2012)		
	EC	Curriculum onderdeel	EC	Curriculum onderdeel	EC	Curriculum onderdeel	
Kennisgestuurd	33	PGO (13) + colleges (4) Ondersteunende cursussen (16)	26	PGO (13) + colleges (4) Ondersteunende cursussen (9)	3 ^{de} jr: 16	25	Theorie bij de werkveldthema's (10) Ondersteunende cursussen (6)
					4 ^{de} jr: 9		Afstuderen (7) Casuïstiek (2)
Praktijkgestuurd	18	Skills (10) Observatie- en snuffelstage (5) Ondernemen in de zorg (3)	25	Skills (11) Juniorstage 1 en 2 (6) PMG (5) Ondernemen in de zorg (3)	3 ^{de} jr: 41	59	Juniorstage 3 (PABO-screening), training ESS (2) Skills bij de werkveldthema's (7) Hoofdstage 1 (22) met gerelateerde opdrachten (5) Ondersteunende zorgprocessen (5)
					4 ^{de} jr: 18		Hoofdstage 2 (18)
Student-gestuurd	6	Keuzeonderwijs	6	Keuzeonderwijs	30	Minor	
SLC	3		3		6		

Curriculumschema

(eerste tot en met vierde jaar van collegejaar 2010-2011 en vierde jaar van 2011-2012).

Opleiding Logopedie. Collegejaar 2010-2011. Studiejaar 1.								
Cursusschema					Onderwijs- periode			
Cursusnaam	SBU*	Leerlijn**	Werkvorm	Roostercode	1	2	3	4
PGO: Thema-onderwijs thema 1+2: Logopedist & Hakkelen	91	KG	werggroep	LOGPLH10C1	X			
PGO: Thema-onderwijs thema 3+4: Te laat praten & Slissen	91	KG	werggroep	LOGPTS20C1		X		
PGO: Thema-onderwijs thema 5+6: Een beetje doof & Heesheid	91	KG	werggroep	LOGPEH30C1			X	
PGO: Thema-onderwijs thema 7+8: Scheve mond & Woorden zijn weg	91	KG	werggroep	LOGPSW40C1				X
Ondersteunende- en instructiecolleges PGO en Skills	28	KG	HC***	LOGHCL10C1	X			
Ondersteunende- en instructiecolleges PGO en Skills	28	KG	HC	LOGHCL20C1		X		
Ondersteunende- en instructiecolleges PGO en Skills	28	KG	HC	LOGHCL30C1			X	
Ondersteunende- en instructiecolleges PGO en Skills	28	KG	HC	LOGHCL40C1				X
Menskunde, neurowetenschappen	28	KG	HC	LOGMEN10C1	X			
Menskunde, neurowetenschappen	28	KG	HC	LOGMEN20C1		X		
Anatomie/fysiologie hoofd/halsgebied	28	KG	HC	LOGMED30C1			X	
Anatomie/fysiologie hoofd/halsgebied	28	KG	HC	LOGMED40C1				X
Gedrag en gedragsverandering 1	28	KG	HC	LOGGGV10C1	X			
Pedagogiek	28	KG	HC	LOGPED20C1		X		
Taalkunde, taalontwikkeling en taalanalyse	28	KG	HC	LOGTAA10C1	X			
Taalkunde, taalontwikkeling en taalanalyse	28	KG	werggroep	LOGTAA20C1		X		
Geluidsleer, fonetiek	56	KG	HC	LOGGEF30C1			X	
Statistiek en Testtheorie	56	KG	HC	LOGWST40C1				X
Audiometrie	20	KG	werggroep	LOGAUD30C1			X	
Drama	4	PG	werggroep	LOGDRA10C1	X			
Drama	4	PG	werggroep	LOGDRA20C1		X		
Adem-houding-stem	28	PG	werggroep	LOGAHS10C1	X			
Eigen Stem en Spraak	19	PG	werggroep	LOGESS20C1		X		
Eigen Stem en Spraak	19	PG	werggroep	LOGESS30C1			X	
Eigen Stem en Spraak	18	PG	werggroep	LOGESS40C1				X
Studentbegeleiding Adem-houding-stem	14	PG	werggroep	LOGSTB10C1	X			
Studentbegeleiding Adem-houding-stem	14	PG	werggroep	LOGSTB20C1		X		

Cursusnaam	SBU*	Leerlijn**	Werkvorm	Roostercode	1	2	3	4
Stemtechniek en Presenteren	21	KG	werkgroep	LOGSEP30C1			X	
Stemtechniek en Presenteren	21	KG	werkgroep	LOGSEP40C1				X
Muziek	21	KG	werkgroep	LOGMUZ30C1			X	
Muziek	21	KG	werkgroep	LOGMUZ40C1				X
Introductie ELO		KG		zie SLC				
Introductie ELO		KG		zie SLC				
Ondernemen in de zorg	42	PG	werkgroep	IVGOIZ20C1		X		
Ondernemen in de zorg	42	PG	werkgroep	IVGOIZ30C1			X	
Skills: Intake en anamnese	42	PG	werkgroep	LOGI&A10C1	X			
Skills: Intake en anamnese, onderzoek en diagnose	42	PG	werkgroep	LOGOND20C1		X		
Skills: Intake en anamnese, onderzoek en diagnose	42	PG	werkgroep	LOGOND30C1			X	
Skills: Intake en anamnese, onderzoek en diagnose	42	PG	werkgroep	LOGOND40C1				X
Observatie- en snuffelstage	47	PG	HC	LOGOSS10C1	X			
Observatie- en snuffelstage	47	PG	HC	LOGOSS20C1		X		
Observatie- en snuffelstage	46	PG	HC	LOGOSS30C1			X	
Studieloopbaancoaching (vrije studiedeel)		PG	zie SLC	zie SLC	X	X	X	X
Studenttutoraat	0	SG	zie SLC	LOGSTU10C1	X			
Studenttutoraat	0	SG	zie SLC	LOGSTU20C1		X		
Studenttutoraat	0	SG	zie SLC	LOGSTU30C1			X	
Studenttutoraat	0	SG	zie SLC	LOGSTU40C1				X
Studieloopbaancoaching	21	SG	zie SLC	IVGSLC10C1	X			
Studieloopbaancoaching	21	SG	zie SLC	IVGSLC20C1		X		
Studieloopbaancoaching	21	SG	zie SLC	IVGSLC30C1			X	
Studieloopbaancoaching	21	SG	zie SLC	IVGSLC40C1				X
Keuzeonderwijs	168	SG		Diverse		X	X	X

* studentbelastinguren

** kennisgestuurd, praktijkgestuurd, studentgestuurd

*** hoorcollege

Leerlijn	Totaal
KG	33
PG	18
SG	9

Opleiding Logopedie. Collegejaar 2010-2011. Studiejaar 2.								
Cursusschema					Onderwijs- periode			
Cursusnaam	SBU*	Leerlijn**	Werkvorm	Roostercode	1	2	3	4
PGO-thema onderwijs thema 9+10: Kind met spraak-taalproblemen I + kind met articulatieproblemen	91	KG	werggroep	LOGPSA10C2	X			
PGO-thema onderwijs thema 11+12: Cliënt met stemproblemen + Cliënt met spraak-taalproblemen II	91	KG	werggroep	LOGPSS20C2		X		
PGO-thema onderwijs thema 13+14: Cliënt met neurologische spraak- en slikproblemen + Cliënt met neurologische taalproblemen	91	KG	werggroep	LOGPDA30C2			X	
PGO-thema onderwijs thema 15+16: Cliënt met vloeiendheidsproblemen + Cliënt met hoorproblemen	91	KG	werggroep	LOGPVH40C2				X
Ondersteunende- en instructiecolleges PGO en Skills	28	KG	HC	LOGHCL10C2	X			
Ondersteunende- en instructiecolleges PGO en Skills	28	KG	HC	LOGHCL20C2		X		
Ondersteunende- en instructiecolleges PGO en Skills	28	KG	HC	LOGHCL30C2			X	
Ondersteunende- en instructiecolleges PGO en Skills	28	KG	HC	LOGHCL40C2				X
Meertaligheid	28	KG	HC***	LOGMET10C2	X			
Wetenschap en EBP	56	KG	HC	LOGWET20C2		X		
Pedagogiek	28	KG	HC	LOGPED20C2			X	
Neurologie	28	KG	HC	LOGMED30C2			X	
Neurologie	28	KG	HC	LOGMED40C2				X
Skills: Behandelplan Taal I + Spraak	42	PG	werggroep	LOGBEH10C2	X			
Skills: Behandelplan Stem + Taal II	42	PG	werggroep	LOGBEH20C2		X		
Skills: Behandelplan Dysfagie/dysartrie + Afasie	42	PG	werggroep	LOGBEH30C2			X	
Skills: Behandelplan Stotteren + Gehoor	42	PG	werggroep	LOGBEH40C2				X
Training stem en spraak	28	PG	werggroep	LOGTSS10C2	X			
Training stem en spraak	28	PG	werggroep	LOGTSS20C2		X		
Training stem en spraak	28	PG	werggroep	LOGTSS30C2			X	
Training stem en spraak	28	PG	werggroep	LOGTSS40C2				X
Muziek	14	KG	werggroep	LOGMUZ10C2	X			
Muziek	14	KG	werggroep	LOGMUZ20C2		X		
Drama	14	PG	werggroep	LOGDRA30C2			X	
Drama	14	PG	werggroep	LOGDRA40C2				X
Stemtechnieken	28	KG	werggroep	LOGSTT20C2		X		
Ondersteuning communicatie	28	KG	werggroep	LOGOCC10C2				X
Stage 1	42	PG	stage	LOGSTA10C2	X			
Stage 1	42	PG	stage	LOGSTA20C2		X		
Stage 2	42	PG	stage	LOGSTA30C2			X	
Stage 2	42	PG	stage	LOGSTA40C2				X
Ondernemen in de Zorg	42	PG	werggroep	IVGOIZ20C2		X		
Ondernemen in de Zorg	42	PG	werggroep	IVGOIZ30C2			X	

Cursusnaam	SBU*	Leerlijn**	Werkvorm	Roostercode	1	2	3	4
PMG	70	PG	werkgroep	P&SPMG30C2			X	
PMG	70	PG	werkgroep	P&SPMG40C2				X
Studieloopbaancoaching (vrije studiedeel)	0	PG	zie SLC	zie SLC	X	X	X	X
Studenttutoraat	0	SG	zie SLC	LOGSTU10C2	X			
Studenttutoraat	0	SG	zie SLC	LOGSTU20C2		X		
Studenttutoraat	0	SG	zie SLC	LOGSTU30C2			X	
Studenttutoraat	0	SG	zie SLC	LOGSTU40C2				X
Studieloopbaancoaching	21	SG	zie SLC	IVGSLC10C2	X			
Studieloopbaancoaching	21	SG	zie SLC	IVGSLC20C2		X		
Studieloopbaancoaching	21	SG	zie SLC	IVGSLC30C2			X	
Studieloopbaancoaching	21	SG	zie SLC	IVGSLC40C2				X
Keuzeonderwijs	42	SG		Diversen	X			
Keuzeonderwijs	42	SG		Diversen		X		
Keuzeonderwijs	42	SG		Diversen			X	
Keuzeonderwijs	42	SG		Diversen				X

* studentbelastingsuren

** kennisgestuurd, praktijkgestuurd, studentgestuurd

*** hoorcollege

Leerlijn	Totalen
KG	26
PG	25
SG	9

Opleiding Logopedie. Collegejaar 2010-2011. Studiejaar 3.								
Cursusschema					Onderwijs- periode			
Cursusnaam	SBU*	Leerlijn**	Werkvorm	Roostercode	1	2	3	4
Ondersteunende colleges	112	KG	HC***	LOGCOL10C3	X			
Ondersteunende colleges	112	KG	HC	LOGCOL20C3		X		
PABO-screening	14	PG	practicum	LOGSCR10C3	X			
PABO-screening	14	PG	practicum	LOGSCR20C3		X		
Training ESS 1ste door 3de jaars	14	PG	training	LOGTES10C3	X			
Training ESS 1ste door 3de jaars	14	PG	training	LOGTES20C3		X		
Skills Thema's	98	PG	werkgroep	LOGSTH10C3	X			
Skills Thema's	98	PG	werkgroep	LOGSTH20C3		X		
EBP Werkgroep	84	KG	werkgroep	LOGEBP10C3	X	X		
Reanimatie	28	KG	werkgroep	LOGREA10C3	X			
Ethiek	28	KG	werkgroep	IVGETH30C3			X	
Casuïstiek	28	KG	werkgroep	LOGCAS40C3				X
Ondersteunende Zorgprocessen	70	PG	werkgroep	IVGOZP30C3			X	
Ondersteunende Zorgprocessen	70	PG	werkgroep	IVGOZP40C3				X
Hoofdstage * Stage 1	308	PG	stage	LOGBVP30C3			X	
Hoofdstage * Stage 1	308	PG	stage	LOGBVP40C3				X
Communicatie en DTL	28	PG	werkgroep	LOGCOM30C3			X	
Stagegerelateerde opdrachten	56	PG	werkgroep	LOGSGO30C3			X	
Stagegerelateerde opdrachten	56	PG	werkgroep	LOGSGO40C3				X
Studieloopbaancoaching	21	SG	coaching individueel	IVGSLC10C3	X			
Studieloopbaancoaching	21	SG	coaching individueel	IVGSLC20C3		X		
Studieloopbaancoaching	21	SG	coaching individueel	IVGSLC30C3			X	
Studieloopbaancoaching	21	SG	coaching individueel	IVGSLC40C3				X

* studentbelastinguren

** kennisgestuurd, praktijkgestuurd, studentgestuurd

*** hoorcollege

Leerlijn	Totalen
KG	14
PG	41
SG	3

Opleiding Logopedie. Collegejaar 2010-2011. Studiejaar 4.								
Cursusschema					Onderwijs- periode			
Cursusnaam	SBU*	Leerlijn**	Werkvorm	Roostercode	1	2	3	4
Ethiek	28	KG	werggroep	IVGETH10C4	X			
Actuele thema's Kenniskringen	42	KG	HC***	IVGIKK30C4			X	
Actuele thema's Kenniskringen	42	KG	HC	IVGIKK40C4				X
Casuïstiek	28	KG	werggroep	LOGCAS10C4	X			
Casuïstiek	28	KG	werggroep	LOGCAS20C4		X		
Casuïstiek	28	KG	werggroep	LOGCAS30C4			X	
Hoofdstage * Stage 2	140	PG	stage	LOGBVP10C4	X			
Hoofdstage * Stage 2	140	PG	stage	LOGBVP20C4		X		
Hoofdstage * Stage 3	224	PG	stage	LOGBVP30C4			X	
Hoofdstage * Stage 3	224	PG	stage	LOGBVP40C4				X
Afstuderen		PG	werggroep	LOGAFS40C4				X
Ondersteuning zorgprocessen I	70	PG	werggroep	IVGOZP30C4			X	
Ondersteuning zorgprocessen I	70	PG	werggroep	IVGOZP40C4				X
Minor en minorproject	210	SG	diverse	Diversen	X			
Minor en minorproject	210	SG	diverse	Diversen		X		
Stageloopbaancoaching	21	SG	werggroep	IVGSLC10C4	X			
Stageloopbaancoaching	21	SG	werggroep	IVGSLC20C4		X		
Stageloopbaancoaching	21	SG	werggroep	IVGSLC30C4			X	
Stageloopbaancoaching	21	SG	werggroep	IVGSLC40C4				X

* studentbelastinguren

** kennisgestuurd, praktijkgestuurd, studentgestuurd

*** hoorcollege

Leerlijn	Totalen
KG	7
PG	35
SG	18

Opleiding logopedie. Collegejaar 2011-2012. Studiejaar 4.

Cursusschema					Onderwijs- periode			
Cursusnaam	SBU*	Leerlijn* *	Werkvorm	Roostercode	1	2	3	4
Casuïstiek	56	KG	werkgroep	LOGCAS30C4			X	
Hoofdstage	252	PG	stage	LOGBVP30C4			X	
Hoofdstage	252	PG	stage	LOGBVP40C4				X
Afstuderen	196	KG	werkgroep	LOGAFS40C4				X
Minor en minorproject	420	SG	diverse	Diverse	X			
Minor en minorproject	420	SG	diverse	Diverse		X		
Stageloopbaancoaching kw1	21	SG	werkgroep	IVGSLC10C4	X			
Stageloopbaancoaching kw2	21	SG	werkgroep	IVGSLC20C4		X		
Stageloopbaancoaching kw3	21	SG	werkgroep	IVGSLC30C4			X	
Stageloopbaancoaching kw4	21	SG	werkgroep	IVGSLC40C4				X

* studentbelastinguren

** kennisgestuurd, praktijkgestuurd, studentgestuurd

Leerlijn	Totalen
KG	9
PG	18
SG	33

Bijlage 3: Deskundigheden leden visitatiepanel en secretaris

Nadere informatie over de achtergronden van de leden van het beoordelingspanel en secretaris:

Mevrouw drs. L. van den Engel-Hoek, voorzitter

Mevrouw Van den Engel-Hoek is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van logopedie en vanwege haar inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. Bovendien heeft mevrouw Van den Engel-Hoek onderwijservaring als gastdocent bij de HAN, VDO Na en bijscholing (cursussen op het gebied van eet- en drinkproblemen bij kinderen) evenals als docent workshop Minimale paren spellen (MPS). Zij is bovendien betrokken bij het ontwerpen van deelgebieden van de opleiding logopedie en het opzetten van Post HBO cursussen. Mevrouw Van den Engel-Hoek heeft vele publicaties op haar naam staan. Voor deze visitatie heeft mevrouw Van den Engel-Hoek onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1966 -1972	gymnasium α aan het Nederlandsch Lyceum (Den Haag)
1972 –1976	opleiding Logopedie (Den Haag)
2005 - 2008	Universitaire Master Logopediewetenschap (Universiteit Utrecht, Faculteit Gezondheidswetenschappen), cum laude
2009 - 2012	Promotietraject Universitair Medisch centrum St. Radboud, Nijmegen

Werkervaring:

1976 – 1985	Revalidatiecentrum voor kinderen Bio (Arnhem), vroegbehandeling en mytyschool
1987 – 2002	docent studierichting Logopedie aan de HAN (Nijmegen) voor de vakken Dysartrie bij kinderen, logopedie bij verstandelijk gehandicapten, stagedocent, docent tijdens internationale uitwisselingsweken (Erasmus-projecten)
1987- 2003	werkzaam in eigen praktijk (Arnhem) met als specialisatie prelogopedie, jonge kinderen met ontwikkelingsstoornissen, complexe spraakproblemen
1992 – heden	werkzaam op de afdeling logopedie kinderen van het UMC St. Radboud

Overig:

Gastdocent HAN, VDO Na en Bijscholing (cursussen op het gebied van eet- en drinkproblemen bij kinderen)

Docent workshop Minimale paren spellen (MPS)

Uitgave Articulatie cd-rom

Mevrouw drs. M.A. Keulen

Mevrouw Keulen is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van logopedie. Zij heeft afstudeeronderzoeken begeleid van een student neuropsychologie van de Vrije Universiteit Amsterdam (2010-2011) en studenten van de bacheloropleiding Logopedie van Christelijke Hogeschool Windesheim Zwolle bij hun minor Werkveld als opdracht (2006-2009). Hierbij zijn voorlichtingsondersteunende kaarten voor patiënten met communicatie- en geheugenproblemen ontwikkeld (uitgave SAN 2011). Zij heeft diverse presentaties gegeven over logopedie bij dementie aan logopedisten en artsen. Zij geeft meerdere keren per jaar scholing aan co-assistenten geneeskunde van het VUmc over neurologische taal-, spraak- en slikstoornissen.

Voor deze visitatie heeft mevrouw Keulen onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1981-1987 HAVO
1987-1991 HBO logopedie/akoepedie HVA
1991-1994 WO Spraak- en Taalpathologie KUN

Werkervaring:

1992 - 1998 Logopedist Verpleeghuis St. Elisabeth te Lage Vuursche
1995 - 1996 Logopedist Zorgcentrum de Lichtenberg te Amersfoort
1997 - 2000 Logopedist Ziekenhuis Gooi-Noord te Blaricum
2000 - heden Logopedist VU medisch centrum te Amsterdam

Publicaties afgelopen vijf jaar:

M.A. Keulen, M.H. Uijterwaal, M.A.H. Engels, T. Koene, Ph. Scheltens en Y.A.L. Pijnenburg (2010).
Taaldiagnostiek bij patiënten met semantische dementie en progressieve niet-vloeiende afasie.
Tijdschrift Stem-, Spraak- en Taalpathologie, 16, 239-254.

Overig:

2004-2006 Bestuurslid Nederlandse Vereniging van Afasie Therapeuten (NVAT).
Geïnterviewd over de rol van innovator in de logopedie, voor het boek *Dialogo*. Een theoretisch en praktisch perspectief op de beroepsrollen van de logopedist (2008).

Mevrouw drs. M.T.J.A. Embrechts

Mevrouw Embrechts is ingezet vanwege haar deskundigheid op het gebied van logopedie en stotteren en vanwege haar inzicht in de internationale ontwikkelingen in dit werkveld. Bovendien heeft mevrouw Embrechts onderwijservaring als docent aan de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen waar zij momenteel als gastdocent hoorcolleges stotteren verzorgt. Zij heeft van 1989 tot 2007 in het Radboudziekenhuis onderzoek gedaan naar de vakgebieden: ontwikkeling van stotteren en pragmatiek (= taalgebruik). Zij werkt sinds 2007 als logopediste en onderzoeker in het dr Leo Kannerhuis met als specialisme 'pragmatiek bij jongeren met autisme'. Voor deze visitatie heeft mevrouw Embrechts onze handleiding voor panelleden ontvangen en in een voorbereidende vergadering is zij aanvullend geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

1984-1988 Logopedie – Hogeschool Hoensbroeck (nu Hogeschool Zuyd)
1988-1992 Master Spraak Taalpathologie (KUN – nu RU) in Nijmegen
1989-1994 Opleiding tot stottertherapeut - NVST
2009 Basisopleiding Autisme – dr. Leo Kannerhuis

Werkervaring:

1989 – 1992 - 1997 – 1998
Verschillende lange termijn vervangingen in praktijken in Cuyk, Nijmegen en Brunssum
1989 - 2007 UMCN St. Radboud – afdeling Stem en Spraakstoornissen, later Kinderaudiologisch Centrum van de afd KNO

- 2007 - 2008 HAN docent
- 2008 - heden Dr Leo Kannerhuis – Doorwerth (logopediste Polikliniek en Stafffunctionaris Research & Development)
- 2008 - heden Gastdocent hoorcolleges stotteren
- 2003 - 2008 Familie Flits Fotografie – eigen bedrijf Nijmegen

Publicaties afgelopen vijf jaar:

- Embrechts, M., Blankenstijn, C., Geurts H. (2011) Drie instrumenten voor het meten van pragmatiek. Logopedie en Foniatrie, in druk.
- Hoofdstuk “Diagnostiek van stotteren”. In 1^e (2006) en 2^e (2010) editie van “Stotteren, van theorie naar therapie”. Bezemer M., Bouwen. J. en Winkelman C. met medewerking van Embrechts, M., uitgever Baarn: Couthinho.
- Steegs M., Klatter J., Hout, R van, Embrechts, M., Geurts, H. (2010). Pragmatische taalproblemen bij kinderen met ernstige spraak- en taalmoeilijkheden. *Tijdschrift voor Stem-, Spraak- en Taalpathologie, Vol. 16, No. 4, 2010, pp. 209–223.*
- Geurts, H. en M. Embrechts (2010). Pragmatics in preschoolers with language impairments. *International Journal of Language & Communication Disorders* Volume 45, Issue 4, pp. 436-447
- Franken, M.C. en Embrechts, M.(2009) Hoofdstuk ‘Stotteren’ in handboek Kinderen en Adolescenten in deel 5: “Spraak, taal en leren”, blz 181-201. Uitgever Bohn Stafleu en van Loghum
- Geurts, H.M., & Embrechts, M. (2008). Language profiles in ASD, SLI, and ADHD. *Journal of Autism and Developmental Disorders.*

Abstracts:

- Vermeulen, A., Embrechts, M., Langereis, M., Snik, A., Mylanus, E. (2006). Pragmatic skills in children with a cochlear implant, a pilot study. Paper at the ESPCI Conference, Venetië, Italië.
- “Taal in de diagnostiek en behandeling van kinderen en jongeren met autisme” (2010). M. Embrechts, L. Nijland & M. Kieboom. *Tijdschrift voor Logopedie en Foniatrie*, nummer 10, 2010, pag. 320.

Panellid student mevrouw H.R. Haasjes BSW

Mevrouw Haasjes is ingezet als studentpanellid. Zij is afgestudeerd beeldend therapeut aan een andere instelling en was tijdens haar studie lid van de opleidingscommissie Creatieve Therapie en van de gemeenschappelijke opleidingscommissie Social Work en OC Breed. Als secretaris van de Landelijke Studenten Vakbond is zij verantwoordelijk voor de portefeuilles Human Resource Management (HRM), Federatie, Interne organisatie, Onderwijs & Kwaliteit en medezeggenschap. Zij is representatief voor de primaire doelgroep van opleiding en beschikt over studentgebonden deskundigheden met betrekking tot de studielast, de onderwijsaanpak, de voorzieningen en de kwaliteitszorg bij opleidingen in het domein. Voor deze visitatie is mevrouw Haasjes individueel geïnstrueerd over het proces van visitatie en accreditatie in het hoger onderwijs en over de werkwijze van NQA.

Opleiding:

- 2000 – 2006 Gymnasium – Roelof van Echten college te Hoogeveen (diploma).
- 2006 – 2010 Opleiding Creatieve Therapie – HU Amersfoort – Cum Laude afgestudeerd.

Werkervaring:

- 2006 – 2007 Stage bij Stichting Philadelphia – Locatie ‘de Vink’ te Maarn.
- 2007 – 2010 Actief in opleidingscommissie Creatieve Therapie, 1,5 jaar als secretaris.

- 2007 – 2008 Stage in het speciaal basisonderwijs op SBO de Rank te Almelo.
- 2008 – 2009 Stage in de interculturele psychiatrie bij i-psy Amsterdam en Duivendrecht.
- 2009 Studentlid in visitatiepanels van de NQA, voor de opleidingen Creatieve Therapie aan de HAN in Nijmegen en de HZ in Heerlen.
- 2009 – 2010 Buitenlandstage Pantang Psychiatric Hospital in Accra, Ghana. (duur 5 maanden).
- 2010 Afstudeerstage in de interculturele psychiatrie bij i-psy Amsterdam en Duivendrecht.
- 2010 – 2011 Ambulant begeleider bij Zonnehuizen, Heliant, voor kinderen met een pgb.
- 2010 – 2011 Uitzendkracht kinderopvang bij Creyf's uitzendbureau.
- 2010 – 2011 Secretaris bestuur vereniging MUST (Medezeggenschap Utrechtse Studenten).
- 2011 – 2012 Secretaris bestuur LSVb (Landelijke Studenten Vakbond).

De heer drs. L.S. van der Veen

De heer Van der Veen is ingezet als NQA-auditor. De heer Van der Veen heeft vele jaren ervaring met visiteren in het hoger onderwijs en heeft auditdeskundigheid op grond van deze werkervaring en op grond van auditcursussen gevolgd bij Lloyd's. De heer Van der Veen heeft in het najaar van 2010 deelgenomen aan de training van de NVAO en is gecertificeerd secretaris.

Opleiding:

- 1971 – 1980 Sociale Wetenschappen, doctoraal Andragogie, Rijksuniversiteit Groningen
- 1993 – 1997 Filosofie, Universiteit Utrecht

Cursussen:

- 1988 – 2003 Diverse opleidingen en cursussen op het gebied van onderwijs, auditing, management en organisatie, informatica.

Werkervaring:

- 1976 – 1977 RUG: studentassistent Pedagogische en Andragogische Wetenschappen
- 1978 – 1979 RUG: studentassistent Interdisciplinaire Onderwijskunde
- 1979 – 1980 Gemeente Hoevelaken: beleidsmedewerker
- 1980 – 1983 Provincie Zeeland: projectleider provinciaal samenwerkingsproject kunstzinnige vorming en amateuristische kunstbeoefening
- 1983 – 1985 Landelijk Ondersteuningsinstituut Kunstzinnige Vorming: projectmedewerker PABO
- 1986 – 1990 Zeeuws Steunpunt Volwasseneneducatie: adviseur educatie en organisatie
- 1991 – 1994 Regionaal Educatief Centrum Zeeuwsch-Vlaanderen: adviseur educatie en organisatie
- 1995 – 1997 Regionaal Opleidingencentrum Westerschelde: stafmedewerker
- 2000 – 2003 HBO-raad: beleidsmedewerker kwaliteitszorg
- 2004 – heden NQA: auditor, accountmanager

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Dag 1

donderdag 22 september

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers
13.00 – 13.30 uur	Ontvangst Lunch panel	Panel + Opleidingsmanagement Panel
13.30 – 15.00 uur	Vorbereiding panel Materiaalbestudering: - Studiemateriaal - Studentmateriaal: alle door NQA geselecteerde afstudeerproducten	Panel
15.00 – 15.30 uur	Spreekuur / rondleiding (parallel)	Panel splitst zich op
15.30 – 18.30 uur	Vorbereiding panel Materiaalbestudering: - Studiemateriaal - Studentmateriaal: alle door NQA geselecteerde afstudeerproducten	Panel

Dag 2
vrijdag 23 september

Tijdstip	Programmaonderdeel	Deelnemers (maximaal 6 à 8)
08.30 – 09.15 uur	Blok Inhoud I: afstuderen	Docenten + externe begeleiders/beoordelaars (werkveldvertegenwoordigers) van de 4 door de opleiding geselecteerde scripties
09.30 – 10.15 uur	Blok Inhoud II: afstudeerfase	Alumni (afgelopen 2 jaar), in ieder geval van de vier door de opleiding geselecteerde afstudeerproducten
10.30 – 11.15 uur	Blok Inhoud III: propedeuse en hoofdfase	Studenten jaar 2, 3 en 4
11.30 – 12.15 uur	Gesprek met docenten	Vertegenwoordiging docententeam: spreiding naar studie jaren, vakgebieden, speciale taken (zoals begeleiding)
12.15 – 13.15 uur	Lunchpauze + overleg / extra bestuderen materiaal	Panel
13.15 – 14.00 uur	1 ^e gesprek met opleidingsmanagement	Opleidingsmanagement
14.15 – 15.00 uur	Blok Borging	Examencie, toetscie, opleidingscie, curriculumcie, et cetera
15.15 – 15.45 uur	Eventuele extra gesprekken	Bijvoorbeeld lectoren, docenten
15.45 – 16.45 uur	Beoordelingsoverleg Panel	Panel
16.45 – 17.30 uur	2 ^e gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding	Opleidingsmanagement, mogelijk aangevuld met enkele 'kerndocenten'

Vrijdag 23 september

Gesprek 1 08.30 – 09.15 uur Blok Inhoud I: afstuderen

Docent	
Emile Verhage	Beoordelaar stage en portfolio
Gerda Brondijk	Beoordelaar stage en portfolio
Dr. Karin Neijenhuis	Leerlijn Evidence based practice
Stella Pleijsier	Beoordelaar stage en portfolio
Beoordelaar	
Nathalie vd Ploeg	Logopediepraktijk Afrikaanderwijk Rotterdam
Cindy Navis	Logopediepraktijk
Drs. Carina Paul	Rijndam Revalidatie
Francien Lammert	Logopediepraktijk Groenhuysen

Gesprek 2 09.30 – 10.15 uur Blok Inhoud II: afstudeerfase Alumni

Alumni:	Datum afstuderen:
0795789 Nadine Blijenberg	12/07/2011
0798901 Maaïke Bas	01/07/2011
0798336 Annemiek Struik	08/07/2011
0797960 Rechelle Walbeek	08/07/2011

Gesprek 3 10.30 – 11.15 uur Blok Inhoud III: propedeuse- en hoofdfase Studenten jaar 4, 3 & 2

Student: / Jaar 4:	Vooropleiding:
0808016 Esther van Schendel	HAVO
0809046 Janneke den Oude	Sociaal Pedagogisch werker 4
0804070 Wendy Oostveen	VWO / Lid Opleidingscommissie
Student: / Jaar 3:	Vooropleiding:
0817437 Michelle Kievit	HAVO nieuw
0817712 Suzan van Diggele	HAVO nieuw
0820396 Hilde Hogewoning	HAVO
Student: / Jaar 2:	Vooropleiding:
0831720 Joshepine Jansen	HAVO, COLLOQUIUM DOCTUM
0836364 Janine van der Plas	HAVO Nieuw
0831610 Mariska Sonneveld	VWO Nieuw

Gesprek 4 11.30 – 12.15 uur Gesprek met docenten

Vertegenwoordiging van docententeam: spreiding naar studiejaar, vakgebieden, speciale taken (zoals begeleiding).

Naam:	Docert welk(e) studieonderdelen:
Eefje van den Broek	Gehoor , Probleem Gestuurd Onderwijs, Studieloopbaan Coaching, Stage
Marja Oudijk	Afasie, Dysartrie, Dysfagie , Eigen Stem en Spraak, Probleem Gestuurd Onderwijs, Communicatie, Studieloopbaan Coaching, Stage, Projectmatig werken aan Grootstedelijk vraagstukken
Monique Oudes	Stem , Eigen Stem en Spraak, Probleem Gestuurd Onderwijs, Communicatie, Studieloopbaan Coaching, Stage
Drs. Cynthia van der Spaa	Articulatie , Eigen Stem en Spraak, Probleem Gestuurd Onderwijs, Communicatie, Studieloopbaan Coaching, Stage, Projectmatig werken aan Grootstedelijk vraagstukken

Dian Verberne	Taalontwikkelingstoornissen , Eigen Stem en Spraak, Articulatie, Probleem Gestuurd Onderwijs, Communicatie, Studieloopbaan Coaching, Stage
Annette Knoef	Taalontwikkelingstoornissen , Probleem Gestuurd Onderwijs, Studieloopbaan Coaching
Gerda Brondijk	Stage , Studieloopbaan Coaching, Honours programma, Internationalisering
Drs. Rianne Brinkman	Taalkunde , Afasie, Dysarthrie, Probleem Gestuurd Onderwijs, Evidence based practice, Studieloopbaan Coaching,

Gesprek 5 13.15 – 14.00 uur 1^e gesprek met opleidingsmanagement

Voorzitter directeur:
Drs. Hans van der Moolen
Opleidingsmanager:
Annemarie Meulenberg
Voorzitter Curriculum Raad:
Philine Berns MSc.

Gesprek 6 14.15 – 15.00 uur Blok Borging

Commissie	Lid
Examencommissie	Annette Knoef
Opleidingscommissie	Marian van Zanten
Toetscommissie	Dr. Karin Neijenhuis / Maris van Sluijs
Curriculumraad	Philine Berns MSc.
Studentzaken	Sione Twilt MSc.
Werkveldcommissie	Philine Berns MSc.
Instituut Medezeggenschap Raad	Paulien Schoneveld MSc.

Gesprek 7 15.15 – 15.45 uur Eventuele extra gesprekken

Lectoraat:	
Dr. Chris Kuiper	Lector Participatie Arbeid en Gezondheid
Drs. Hanny Groenewoud	Onderzoeker

Gesprek 8 16.45 – 17.30 uur 2^e gesprek opleidingsmanagement, inclusief afronding

Directeur:
Drs. Hans van der Moolen
Manager:
Annemarie Meulenberg
Voorzitter Curriculum Raad:
Philine Berns MSc.

Bijlage 5: Bestudeerde documenten

Documenten ter inzage tijdens de visitatie Logopedie september 2011:

- Compass
- Beroepsprofiel Logopedist
- Beroepsproducten en kwaliteitseisen logopedist
- Boks
- Wet Beroepen Individuele Gezondheidszorg Artikel 34
- CPLOL 2007
- Dublin Descriptoren
- KBP, Kwaliteit beroepsvoorbereidende periode

- Studierendament en student tevredenheidsonderzoek Hogeschool Rotterdam
- NSE 2010, Rapportage Nationale Studentenenquête

- Rapport interne audit IvG 2008-9
- Kwaliteitscriteria stage logopedie

- Opleidingsprofiel
- Toetsplan
- Toetsmatrizen
- Toetsevaluaties
- Jaarverslag OIO
- Jaarverslag Internationalisering
- Jaarverslag Examencommissie
- Notulen 2008 -2012 van de commissies:
 - Teamoverleg
 - Stagetteam
 - Studentenraad
 - Curriculumraad
 - Vakgroepoverleg
 - IMR
 - Opleidingscommissie
 - Examencommissie (geanonimiseerde voorbeelden)
 - Toetscommissie
 - Werkveldcommissie

- Digitale matrix, een overzicht van cursussen, toetsen en de beroepscompetenties
- Korte cursusbeschrijvingen / module beschrijvingen
- Evaluaties

- DaaROM
- Factsheet Logopedie
- Opleidingen Gezondheidszorg Hogeschool Rotterdam

Proefstuderen

- Handleiding toelatingsonderzoek

- Selectie van cursusbeschrijvingen uit studiejaar 1,2,3,4
- Selectie van toetsen studiejaar 1,2,3,4

- Voorbeelden van minorprojecten
- Oorkonde van Bachelor Logopedie Prijs 2007 en 2009

Toegang N@tschool (digitale studiehandleidingen en studiemateriaal)

Toegang Compliance Manager (bewijsmateriaal bij de verschillende standaarden)

Boeken(lijst):

ZAKWOORDENBOEK DER GENEESKUNDE 29E DRUK 2009
KIND IN ONTWIKKELING
PARAMEDISCH HANDELEN DRUK 1
AFASIE
SLIKSTOORNISSEN BIJ VOLWASSENEN
OPVOEDEN ALS BEROEP DRUK 7
ALGEMENE FONETIEK
STEMSTOORNISSEN 1E DRUK
GEDRAGSTHERAPIE BIJ STOTTEREN DRUK 1
SESAM ATLAS VAN DE ANATOMIE DEEL 3 DRUK 18 2006
EVIDENCE-BASED LOGOPEDIE + CD-ROM DRUK 1
KINDERTAAL IN BEELD
ZAKWOORDENBOEK DER GENEESKUNDE 29E DRUK CD-ROM
HANDBOEK KINDERTAALVERWERVING
STOTTEREN
ZELFSTANDIG STUDEREN IN PROBLEEMGESTUURD ONDERWIJS
ELEMENTAIRE SOCIALE VAARDIGHEDEN + CD-ROM DRUK 2
KINDEREN MET TAALONTWIKKELINGSSTOORNISSEN DRUK 3
HANDBOEK TAALONTWIKKELING, TAALPATHOLOGIE EN TAALTHERAPIE
PRAKTISCHE CURSUS ZINSONTLEDING + CAMPUZ CREDITCARD
TAAL EN TAALWETENSCHAP
ARTICULATIESTOORNISSEN 1E DRUK
AFWIJKENDE MONDGEWOONTEN 5E DRUK
METHODISCH HANDELEN IN DE LOGOPEDIE - 2E GEWIJZIGDE DRUK
PALET VAN DE PSYCHOLOGIE, 4E DRUK
TARSP TAAL ANALYSE REMEDIËRING SCREENING PROCEDURE DRUK 6
DIALOOG: EEN THEORETISCH EN PRAKTISCH PERSPECTIEF OP DE BER EXPRESSIEVER EN GEMAKKELIJKER SPREKEN
KINDEREN MET SPRAAKPRODUCTIEPROBLEMEN
SPREKEN EN ZINGEN
ARTICULATIE IN DE PRAKTIJK
ARTICULATIE IN DE PRAKTIJK
ADEM EN STEM + CD-ROM
TAALONTWIKKELING VAN HET KIND
AUDIOMETRIE 4E DRUK
GEEN GOED GEHOOR; WAT NU ? DRUK 5
DYSARTRIE EN VERBALE APRAXIE DRUK 4
MIJN STEM, MIJN BEROEP
CIJFERS SPREKEN 4E DRUK
NEUROLOGISCHE AANDOENINGEN KLINISCH ONDERZOEK + CD 2E DRUK
PAHN-METHODIEK
COBLENZER
ACCENTMETHODE
STEMSTOORNISSEN HANDBOEK VOOR DE KLINISCHE PRAKTIJK
OPVOEDEN ALS BEROEP DRUK 7
EVIDENCE BASED PRACTICE VOOR PARAMEDICI, METHODIEK EN TOEPASSING STATUS AFASIETHERAPIE

TAALTHERAPIE KINDEREN MET TAALONTWIKKELINGSSTOORNISSEN
TAALSTOORNISSEN BIJ MEERTALIGE KINDEREN
FONOLOGISCHE STOORNISSEN DRUK 2
ONDERNEMEN IN DE ZORG 2E DRUK 2010
OPVOEDEN ALS BEROEP DRUK 7
BEGINNENDE COMMUNICATIE
GEZEGD EN GEZWEGEN
BRODDELEN
KINDEREN MET SPRAAKPRODUCTIEPROBLEMEN DEEL 2
TOTALE COMMUNICATIE DRUK 2 2005
ELEMENTEN VAN KWALITEITSZORG DRUK 4
TOTALE COMMUNICATIE DRUK 2 2005
KINDERHEESHEID
WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK IN DE LOGOPEDIE
DYSLECTISCHE KINDEREN LEREN LEZEN
EET- EN DRINKPROBLEMEN BIJ JONGE KINDEREN DRUK 3
HOERA IK EET!

Bijlage 6: Overzicht bestudeerde afstudeerwerken

Hieronder een overzicht van de studenten van wie het panel de afstudeerwerken heeft bestudeerd. Conform de regels van de NVAO zijn alleen de studentnummers opgenomen.

792514
797059
794074
794148
800816
794417
800755
795319
785625
793560
797960
795789
798336
798901
792388

Bijlage 7: Verklaring van correctheid en volledigheid

Netherlands Quality Agency

Bladnummer 3

Verklaring van volledigheid en correctheid van de informatie

Betreffende de visitatie van de

Opleiding: 007A2011.06 Opleiding voor Logopedie Rotterdam

Instelling: Hogeschool Rotterdam.

Visitatiedatum: 23-9-2011

Ondergetekende: *R.J. Boonk*

vertegenwoordigend het management van de genoemde opleiding,

in de functie van: *Directeure*

verklaart hierbij dat alle informatie ten behoeve van de visitatie van de genoemde opleiding in volledigheid en correctheid ter beschikking wordt gesteld, *waaronder informatie over alternatieve afstudeerroutes die momenteel en/of gedurende de afgelopen 6 jaar (hebben) bestaan, zodat het visitatiepanel tot een op juiste feiten gebaseerde oordeelsvorming kan komen.*

Handtekening:

Datum:

1/10/2011